

URZĄD STATYSTYCZNY W ŁODZI

2010
Europejski Rok
Walki
z Ubóstwem
i Wykluczeniem
Społecznym

WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2008 R.

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

**URZĄD STATYSTYCZNY
W ŁODZI**

INFORMACJE
I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

**WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI
W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
W 2008 R.**

ŁÓDŹ 2010

**ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W ŁODZI**

Piotr Ryszard Cmela – Przewodniczący, Mariola Chrobot, Waldemar Dubla, Ewelina Herman, Anna Jaeschke, Stanisław Kaniewicz, Sławomir Konczak, Włodzimierz Obraniak, Elżbieta Ossowska, Tomasz Piasecki, Teresa Śmiłowska, Jolanta Włodarczyk, Lilianna Wójcik

SERIA: INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

OPRACOWANIE:

Anna Gierlich, Aleksandra Krupińska - Wydział Analiz
Joanna Balcerkiewicz - Wasilewska, Anna Ludwiczak - Wydział Badań Ankiety

POD KIERUNKIEM:

Anny Jaeschke
Jolanty Włodarczyk

SKŁAD, GRAFIKA:

Anna Gierlich, Aleksandra Krupińska, Maria Sas - Wydział Analiz

PROJEKT OKŁADKI:

Katarzyna Szkopiecka - Wydział Analiz

Przy publikowaniu danych US – prosimy o podanie źródła

ISBN 978-83-60002-21-6

Druk: Zakłady Wydawnictw Statystycznych, al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa

Nakład 150 egz

Cena 18,00 zł

PRZEDMOWA

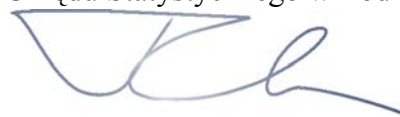
Celem przygotowania publikacji „Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2008 r.” jest wskazanie miejsca województwa łódzkiego wśród innych regionów z punktu widzenia wybranych wskaźników opisujących warunki życia mieszkańców.

Opracowanie składa się z trzech części. W pierwszej zamieszczono uwagi metodyczne precyzujące pojęcia i wskaźniki wykorzystywane w publikacji. Część druga zawiera opis zmiennych przyjętych do analizy, opis zastosowanej metody oraz wyniki - analizę wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych i wskaźnika syntetycznego.

Województwom nadano lokaty pod względem poziomu wskaźników. Wyniki analizy przedstawiono również na kartogramach.

W skład publikacji wchodzi również część tabelaryczna, gdzie w obszernej tabelicy zaprezentowano szeroki wachlarz wskaźników z analizowanej dziedziny w przekroju województw. W tabelicy zastosowano metodę rangowania, by ułatwić czytelnikowi ustalenie pozycji województwa łódzkiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

PREFACE

The aim of the study "Live Conditions of the population in the Łódzkie Voivodship in 2008" is to define the position of the Łódzkie Voivodship among other voivodships in terms of selected indicators describing the living conditions of inhabitants.

The elaboration consists of three parts. The first contains methodological notes specifying the concept and the indicators used in the publication. The second part contains description of the variables taken for analysis, the methods and the results - an analysis of the subindices for different groups of variables and the synthetic index.

Voivodships were classified due to values of indicators. The results of the analysis are also presented in cartograms.

The publication also includes table which presents a wide range of indicators analyzed in the regional breakdown. To help the reader to determine the position of the Łódź region rank method was used in the table.

*Director
of the Statistical Office in Łódź*

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

SPIS TREŚCI

Przedmowa	3
1. UWAGI METODYCZNE	9
2. OPRACOWANIE ANALITYCZNE	19
2.1. Zastosowana metoda badawcza i dobór zmiennych	19
Tabl. 1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności	21
2.2. Analiza wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych charakteryzujących poziom życia ludności	27
2.2.1. Zatrudnienie, bezrobocie, warunki pracy	27
2.2.2. Zanieczyszczenie środowiska	28
2.2.3. Dochody ludności, zasoby materialne, warunki mieszkaniowe	30
2.2.4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne	31
2.2.5. Rozwój gospodarczy	33
2.2.6. Infrastruktura gospodarcza	34
2.2.7. Infrastruktura socjalna, edukacja, kultura	36
2.2.8. Bezpieczeństwo publiczne, warunki społeczne	38
2.3. Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności	40
Tabl. 2. Wartości syntetycznych wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2008 r.	42
3. WYBRANE DANE SPOŁECZNO-EKONOMICZNE	43
Tabl. 3. Warunki życia ludności w województwie łódzkim na tle innych województw - wybrane wskaźniki w 2008 r.	43

SPIS KARTOGRAMÓW

Grupowe wskaźniki syntetyczne:

1. Zatrudnienie, bezrobocie i warunki pracy
2. Zanieczyszczenie środowiska
3. Dochody ludności, zasoby materialne, warunki mieszkaniowe
4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne
5. Rozwój gospodarczy
6. Infrastruktura gospodarcza
7. Infrastruktura socjalna, kultura
8. Bezpieczeństwo publiczne, warunki społeczne
9. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności

SPIS KARTOGRAMÓW (dok.)

10. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2008 r.
11. Stopa bezrobocia według BAEL w 2008 r.
12. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza w 2008 r.
13. Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogółu ludności w 2008 r.
14. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych na użytkowanie mieszkania i nośniki energii w 2008 r.
15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2008 r.
16. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2008 r.
17. Zgony niemowląt w 2008 r.
18. Rozwody w 2008 r.
19. Łóżka w szpitalach ogólnych w 2008 r.
20. Studenci szkół wyższych w 2008 r.
21. Widzowie w kinach w 2008 r.
22. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2008 r.
23. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 2008 r.
24. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2008 r.
25. Wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca w 2008 r.
26. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w 2008 r. według granic ubóstwa w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej:
 - a. Minimum egzystencji
 - b. Ustawowej granicy ubóstwa
27. Odsetek osób w gospodarstwach domowych deklarujących brak możliwości realizacji danej potrzeby ze względów finansowych w 2008 r.
 - a. Opłacenie tygodniowego wyjazdu rodziny na wypoczynek raz w roku
 - b. Ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb

TABLE OF CONTENTS

Preface	4
1. METHODOLOGICAL NOTES	9
2. ANALYTICAL STUDY	19
2.1. Research method and the selection of variables.....	19
Tabl. 1. Set of socio-economic indicators characterizing standard of living	21
2.2. Analysis of the sub-indices for different groups of variables characterizing standard of living.....	27
2.2.1. Employment, unemployment, work conditions	27
2.2.2. Environmental pollution	28
2.2.3. Population incomes, material assets, living conditions	30
2.2.4. Poverty and social exclusion	31
2.2.5. Economic development	33
2.2.6. Economic infrastructure	34
2.2.7. Social infrastructure, education, culture	36
2.2.8. Public safety, social conditions	38
2.3. Analysis of the synthetic indicator of living standard.....	40
Tabl. 2. The values of synthetic group indicators and synthetic indicator of the level of living for the Lodzkie voivodship compared to other voivodships in 2008.....	42
3. SELECTED SOCIO-ECONOMIC DATA	43
Tabl. 3. Living conditions in the Lodzkie voivodship compared to other voivodships - selected indicators.....	43

LIST OF CARTOGRAMS

- Synthetic group indicators
1. Employment, unemployment and working conditions
 2. Environmental pollution
 3. Income of the population, material resources, housing
 4. Poverty and social exclusion
 5. Economic development
 6. Economic infrastructure
 7. Social infrastructure, culture
 8. Public safety, social conditions
 9. Synthetic indicator - live condition of population

LIST OF CARTOGRAMS (cont.)

10. Registered unemployment rate in 2008
11. BAEL unemployment rate in 2008
12. Emissions of gaseous air pollutants in 2008
13. Population Served by waste water treatment plants in % of total population in 2008
14. Average monthly expenditures of households per capita in 2008
15. Average monthly available income of households per capita in 2008
16. Net internal and international migration for permanent residence in 2008
17. Infant deaths in 2008
18. Divorces in 2008
19. Beds in general hospitals in 2008
20. Students of higher education institutions in 2008
21. Audience in cinemas in 2008
22. Hard surface public roads in 2008
23. Entities of the national economy recorded in the REGON register in 2008
24. Ascertained crimes in completed preparatory proceedings in 2008
25. Gross value of fixe assets per capita in 2008
26. At risk of poverty rate in % of persons in households with the expenditure below:
 - a. Subsistence minimum
 - b. Legal poverty line
27. Percentage of population in households unable to afford:
 - a. 1 week annual holiday
 - b. Kemping home adequate warm

UWAGI METODYCZNE

1. Informacje o **stanie i strukturze ludności** opracowano według faktycznego miejsca zamieszkania. Do ludności faktycznie zamieszkałej w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i faktycznie tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 2 miesiące).
2. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18—64 lata, dla kobiet 18—59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.
3. **Przyrost naturalny** ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.
4. **Dane o ruchu naturalnym** ludności opracowano: małżeństwa — według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą — według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; rozwody — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia — według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka; zgony — według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.
5. **Przeciętne dalsze trwanie życia** wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.
6. **Współczynniki** dotyczące **ruchu naturalnego** i **migracji ludności** obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).
7. **Ścieki przemysłowe** to ścieki odprowadzane z terenów, na których prowadzi się działalność przemysłową, handlową albo składową, niebędące ściekami bytowymi lub wodami opadowymi.
8. **Ścieki wymagające oczyszczania** to ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych.

9. Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.
10. **Ścieki komunalne** to ścieki bytowe (z zamieszkałych budynków i osiedli mieszkaniowych oraz terenów usługowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi.
11. Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi.
12. Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.
13. Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.
Ze względu na to, że wielkość emisji dwutlenku węgla charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych został wyliczony i przedstawiony bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla.
14. **Odpady** oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.
Informacje o ilości i rodzajach **odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).
15. **Ochrona przyrody i krajobrazu** polega na tworzeniu parków narodowych i rezerwatów przyrody, uznaniu za pomniki przyrody poszczególnych tworów przyrody i ich skupień, wprowadzeniu ochrony gatunkowej roślin i zwierząt zagrożonych w swym bycie lub rzadko występujących, tworzeniu parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i innych form ochrony, jak: stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne.
16. **Wskaźnik lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa/ powiatu.

17. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;

2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:

a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych, z pewnymi wyłączeniami od 2002 r.,

b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,

c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;

3) osoby wykonujące pracę nakładczą;

4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);

5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);

6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

18. Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczą osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, niezatrudnionych i niewykonyjących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczących się w szkole w systemie dziennym.

Za **długotrwale bezrobotne** uważa się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat.

19. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

20. Informacje o bezrobotnych BAEL opracowane na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, dotyczą osób w wieku 15-74 lata uznanych za bezrobotne.
- Stopę bezrobocia BAEL** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) do liczby ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).
21. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowane są na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.
22. Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne.
23. Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.
24. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.
25. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz u osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika: zwykłych czynności, poleceń przełożonych, czynności wykonywanych w interesie zakładu pracy, również bez polecenia, a także w czasie pozostawania w dyspozycji zakładu pracy, w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.
26. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnią arytmetyczną 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.
27. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

28. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie** (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

29. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- emerytury,
- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- renty rodzinne.

30. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej wysokości emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

31. Dane o **przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych** prezentowane są w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

32. Podstawowym **źródłem informacji o warunkach bytu ludności**, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstwa członków korpusu dyplomatycznego państw obcych.

33. **Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych** ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) do osób pracujących zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa

ustna itd.); do tej grupy pracujących zaliczono również pracowników zatrudnionych w spółdzielniach produkcji rolniczej,

- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby utrzymujące się ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta rodzinna, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;

3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

34. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów: z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pomocy społecznej oraz podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek, jak również bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.
35. **Dochód do dyspozycji** jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

36. **Wydatki gospodarstwa domowego** obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.
37. **Spożycie artykułów żywnościowych** (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.
38. **Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym** - odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodu (według Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności – EU-SILC).
39. **Wskaźnik deprivacji materialnej** - odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których występują przynajmniej 3 z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa.
40. **Wskaźnik braku deprivacji materialnej** - odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których nie występuje żaden z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa.

9 symptomów ubóstwa:

- deklaracja braku środków finansowych na opłacenie tygodniowego wyjazdu rodziny na wypoczynek raz w roku,
- deklaracja braku możliwości ze względów finansowych jedzenia mięsa, ryb (wegetariańskiego odpowiednika) co drugi dzień,
- deklaracja braku możliwości ze względu na trudności finansowe ogrzewania mieszkania odpowiednio do potrzeb,
- brak możliwości pokrycia niespodziewanego wydatku (w wysokości odpowiadającej miesięcznej wartości przyjętej w danym kraju granicy ubóstwa relatywnego, w roku poprzedzającym badanie),
- zaległości w terminowych opłatach związanych z mieszkaniem, spłatach rat i kredytów,
- brak w gospodarstwie domowym ze względów finansowych telewizora kolorowego,
- brak w gospodarstwie domowym ze względów finansowych samochodu,
- brak w gospodarstwie domowym ze względów finansowych pralki,
- brak w gospodarstwie domowym ze względów finansowych telefonu (stacjonarnego lub komórkowego).

41. **Minimum egzystencji** uznaje się za granicę ubóstwa skrajnego. Za punkt wyjścia ustalenia granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji szacowany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego.
42. **Relatywna granica ubóstwa** - ustalona jest na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ekwiwalentnych gospodarstw domowych.
43. **Ustawowa granica ubóstwa** - kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z systemu pomocy społecznej. W 2008 r. wyniosła ona 477 zł dla gospodarstw jednoosobowych, 351 zł na osobę dla gospodarstw wieloosobowych.
44. **Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych** - obliczany jest jako procent osób, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji w kraju.
45. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.
46. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).
47. Dane o liczbie **mieszkań wyposażonych w instalacje** (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) uwzględniają modernizację mieszkań spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, wspólnot mieszkaniowych i budownictwa społecznego czynszowego oraz szacunek przyrostu mieszkań, które zostały wyposażone w instalacje w budynkach indywidualnych w wyniku ich modernizacji.
48. Dane **dotyczące ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

49. **Dane o łóżkach w szpitalach** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów (z pełnym wyposażeniem), zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.
50. Dane o **pracownikach medycznych** ochrony zdrowia obejmują osoby pracujące w sektorze opieki zdrowotnej bez względu na formę zatrudnienia. Każda osoba jest ujęta tylko raz, według podstawowego miejsca zatrudnienia.
Lekarzy, pielęgniarki, położne oraz farmaceutów wykazano łącznie z osobami odbywającymi staż.
51. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.
52. **Studentów** wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, wydziałami i instytutami zamiejscowymi oraz punktami konsultacyjnymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.
53. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.
54. Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.
55. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
56. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.
Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej, uzupełnianej informacjami o śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach i o postępowaniach wobec nieletnich w sądach rodzinnych.
57. **Wskaźnik wykrywalności** sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku,

powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

58. **Dorośli skazani** - są to osoby, które w dniu popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.
59. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.
60. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.
61. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.
62. **Wartość dodana brutto** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.
63. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).
64. **Nakłady na działalność badawczo-rozwojową** obejmują nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R (badania i rozwój), niezależnie od źródła pochodzenia środków finansowych.

2. OPRACOWANIE ANALITYCZNE

2.1. ZASTOSOWANA METODA BADAWCZA I DOBÓR ZMIENNYCH

W literaturze statystycznej, ekonomicznej i socjologicznej pojęcia dotyczące terminu „warunki życia” i innych pochodnych np. poziomu życia, jakości życia, dobrobytu społecznego itp. nie są do tej pory ujednoczone. Warunki życia definiowane są jednak najczęściej jako całokształt relacji w jakich żyje społeczeństwo, gospodarstwo domowe lub jednostka. Określane są często przez cztery podstawowe elementy:

- poziom dobrobytu ekonomicznego (dochód ludności), gwarantujący określony poziom zaspokojenia potrzeb materialnych,
- stopień wyposażenia w infrastrukturę mieszkaniową i komunalną (np. liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, wyposażenie mieszkania w c.o., gaz, łazienkę itp., długość oczekiwania na mieszkanie, dostępność ekonomiczna),
- stopień wyposażenia w infrastrukturę społeczną (np. zabezpieczenie społeczne, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia),
- warunki środowiska naturalnego, w którym żyje człowiek (np. stopień zanieczyszczenia wód, powietrza itp.)¹.

W ramach tych grup do opisu warunków życia niezbędna staje się dalsza dezagregacja cech składowych, które łączą się z określonymi potrzebami człowieka.

Pojęcie *warunków życia (bytu) ludności* często stosowane jest zamiennie z pojęciem poziomu życia ludności. Warto jednak zaznaczyć, że terminy dotyczące tych zagadnień różnią się od siebie. Warunki życia na ogół określają całokształt czynników determinujących zaspokojenie potrzeb ludzkich, wpływających na poziom życia i możliwości ich zaspokojenia; poziom życia odnosi się zaś do samego stopnia zaspokojenia potrzeb ludzkich.²

W trakcie prowadzenia badań empirycznych trudne jest dokonanie jednoznacznego podziału cech, polegające na przypisaniu ich do odpowiednich kategorii. Wynika to z faktu, że np. warunki pracy, sytuacja mieszkaniowa, warunki środowiska naturalnego itp. mogą określać zarówno warunki życia (bytu), jak i poziom życia³.

W poniższym opracowaniu pojęcie poziomu życia ludności używane jest zamiennie z pojęciem warunków życia.

¹ Markowski T., *Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych w świetle teorii efektów zewnętrznych*, „Acta Universitatis Lodzies”, Łódź 1987.

² Luszniwicz A., *Statystyka poziomu życia ludności*, PWN, Warszawa 1972.

³ Śmiłowska T., *Statystyczna analiza poziomu życia ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Studia i prace ZBSE GUS i PAN, zeszyt nr 247, Warszawa 1997 r.

Do oceny poziomu życia ludności wykorzystano taksonomiczne bezwzorcowe syntetyczne miary rozwoju. A na ocenę poziomu życia ludności województwa łódzkiego, jak i określenie jego miejsca na tle pozostałych regionów pozwolił, otrzymany w trakcie analizy, agregatowy wskaźnik, który uwzględnił szeroki zakres zagadnień.

Do określenia poziomu życia ludności wykorzystano 48 wskaźników społeczno-ekonomicznych (subiektywnie wybranych z szerokiego zestawu zmiennych zaprezentowanych w tablicy w rozdziale 3), które zgrupowano w ośmiu podstawowych dziedzinach charakteryzujących badane zjawisko:

1. Zatrudnienie, bezrobocie, warunki pracy;
2. Zanieczyszczenie środowiska;
3. Dochody ludności, zasoby materialne, warunki mieszkaniowe;
4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne;
5. Rozwój gospodarczy;
6. Infrastruktura gospodarcza;
7. Infrastruktura socjalna, kultura;
8. Bezpieczeństwo publiczne, warunki społeczne.

Zbiór przyjętych zmiennych diagnostycznych określających warunki życia ludności podzielono na dwa podzbiory: stymulanty (x_S) i destymulanty (x_D). Wpływają one na zmienną syntetyczną w dwóch różnych kierunkach. Stymulanta (S) to taka wielkość, której wysokie wartości są pożądane z punktu widzenia charakterystyki agregatowej i powodują wzrost jej wartości. W przypadku destymulant (D) sytuacja jest odwrotna, a wysokie wartości zmiennych powodują obniżenie poziomu wartości miary agregatowej.⁴ Przykładem stymulanty w badaniu warunków życia ludności może być wielkość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w zł), natomiast destymulanty - liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy.

W przeprowadzonym badaniu wszystkim wskaźnikom diagnostycznym przypisano stałą wagę (równą 1), nadając im w ten sposób jednakowe znaczenie.

⁴ Grabiński T., Wydmus S., Zeliaś A., Metody taksonometrii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych, PWN, Warszawa 1989

Tabl. 1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności

Grupy wskaźników	Treść wskaźników (definicje)	S – stymu- lanta D – desty- mulanta
1. ZATRUDNIENIE, BEZROBOCIE, WARUNKI PRACY		
1.1 Wskaźnik zatrudnienia	pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	S
1.2 Stopa bezrobocia rejestrowanego	udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo	D
1.3 Wskaźnik bezrobocia długotrwałego	udział bezrobotnych poszukujących pracy rok lub dłużej w liczbie ludności aktywnej zawodowo	D
1.4 Liczba bezrobotnych, a wolne miejsca pracy	liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy	D
1.5 Wskaźnik wypadkowości	liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących	D
1.6 Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych	D
2. ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA		
2.1 Zanieczyszczenie wód	a) ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	S
	b) ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogółu ludności	S
2.2 Zanieczyszczenie powietrza	emisja przemysłowych zanieczyszczeń w tonach na 1 km ² :	
	a) pyłowych	D
	b) gazowych	D
stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza w %	S	
2.3 Zanieczyszczenie terenów	odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km ²	D

Grupy wskaźników	Treść wskaźników (definicje)	S – stymu- lanta D – desty- mulanta
3. DOCHODY LUDNOŚCI, ZASOBY MATERIALNE, WARUNKI MIESZKANIOWE		
3.1 Przeciętny dochód rozporządzalny	przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w zł w gospodarstwach domowych	S
3.2 Wskaźnik kosztów utrzymania mieszkania	wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków	D
3.3 Zagęszczenie mieszkań	a) przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² b) przeciętna liczba osób na 1 izbę	S D
3.4 Zasoby materialne	gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w: a) samochód osobowy b) komputer osobisty z dostępem do Internetu c) zmywarę	S S S
4. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE		
4.1 Korzystanie ze świadczeń społecznych	osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności	D
4.2 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym	odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodu (wg EU-SILC)	D
4.3 Wskaźnik deprivacji materialnej	odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których występują przynajmniej 3 z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa	D
4.4 Wskaźnik braku deprivacji materialnej	odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których nie występuje żaden z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa	S

Grupy wskaźników	Treść wskaźników (definicje)	S – stymu- lanta D – desty- mulanta
5. ROZWÓJ GOSPODARCZY		
5.1 Produkt Krajowy Brutto	produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w zł w 2007 r.	S
5.2 Wartość brutto środków trwałych	wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca w zł	S
5.3 Stopień atrakcyjności regionu	a) saldo migracji (napływ-odpływ) na 1000 ludności	S
	b) jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	S
5.4 Nakłady na działalność badawczo-rozwojową	nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) na 1 mieszkańca w zł	S
6. INFRASTRUKTURA GOSPODARCZA		
6.1 Komunikacja kolejowa	linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² w km	S
6.2 Infrastruktura dróg publicznych	drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km	S
6.3 Podmioty gospodarcze	podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	S
7. INFRASTRUKTURA SOCJALNA, KULTURA		
7.1 Ochrona zdrowia	a) liczba ludności na 1 lekarza	D
	b) łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	S
	c) liczba ludności na zakład opieki zdrowotnej (przychodnię, ośrodek zdrowia i poradnię)	D
	d) liczba ludności na aptekę	D
7.2 Kina	wiedzowie na 1000 ludności	S
7.3 Teatry i instytucje muzyczne	wiedzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	S
7.4 Księgozbiory	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	S

Grupy wskaźników	Treść wskaźników (definicje)	S – stymu- lanta D – desty- mulanta
7. INFRASTRUKTURA SOCJALNA, KULTURA (dok.)		
7.5 Jakość nauczania	uczący się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach podstawowych	S
7.6 Wskaźnik informatyzacji szkół podstawowych	uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	D
7.7 Studenci	studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	S
8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE, WARUNKI SPOŁECZNE		
8.1 Wymiar sprawiedliwości	a) przestępstwa na 10 tys. ludności	D
	b) wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w %	S
	c) dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego na 1000 ludności	D
8.2 Więzy rodzinne	rozwoły na 1000 ludności	D
8.3 Współczynnik zgonów niemowląt	zgony niemowląt na 1000 urodzeń	D
8.4 Trwanie życia	przeciętne dalsze trwanie życia noworodka	
	a) mężczyzny b) kobiety	S S

Wykorzystując metody taksonomiczne doprowadza się zmienne diagnostyczne do wzajemnej porównywalności poprzez nadanie im wartości niemianowanych i jednorodności poprzez ujednoczenie charakteru zmiennych, czyli przekształcenie destymulant w stymulanty (lub odwrotnie). Stosuje się do tego różne metody normalizacyjne, wśród których w analizach statystycznych najczęściej wykorzystywane są: rangowanie, przekształcenie ilorazowe i standaryzacja.⁵

W niniejszej publikacji wykorzystano przekształcenie ilorazowe, w którym podstawą

⁵ *ibidem*

odniesienia były wartości optymalne (najlepsze) zmiennych diagnostycznych.⁶ Zastosowaną transformację można zapisać wzorem (1):

$$Z_{ik} = \frac{X_{ik}}{X_{ik(opt)}}, \quad (1)$$

w szczególności dla stymulant wzór (1) przyjmuje postać (2):

$${}_S Z_{ik} = \frac{X_{ik}}{X_{ik(max)}}, \quad (2)$$

a dla destymulant wzór (1) przyjmuje postać (3):

$${}_D Z_{ik} = \frac{X_{ik(min)}}{X_{ik}}, \quad (3)$$

gdzie:

Z_{ik} – znormalizowana wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

X_{ik} – wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

$X_{ik(opt)}$ – optymalna wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu, przy czym dla stymulant (subskrypt S) są to wartości maksymalne $X_{ik(max)}$, a dla destymulant (subskrypt D) są to wartości minimalne $X_{ik(min)}$.

Po znormalizowaniu wartości cech diagnostycznych dalszy etap analizy polegał na konstrukcji dla każdego z i obiektów syntetycznych wskaźników grupowych $M_l^{(i)}$, których wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Wykorzystana została w tym celu taksonomiczna bezwzorcowa metoda agregacji zmiennych polegająca na uśrednianiu znormalizowanych wartości zmiennych diagnostycznych:

$$M_l^{(i)} = \frac{1}{k_l} \sum_{k=1}^{k_l} Z_{ik} \quad (4)$$

k_l – liczba cech opisujących obiekty (województwa) w l -tym segmencie ($l = 1, 2, \dots, 8$).

W ostatnim etapie analizy dla każdego z i obiektów dokonano syntetycznej oceny warunków życia ludności na podstawie wartości wskaźników grupowych $M_l^{(i)}$. Wskaźnik syntetyczny $M^{(i)}$ (patrz tabl. 2) jest średnią arytmetyczną grupowych wskaźników syntetycznych $M_l^{(i)}$ (patrz tabl. 1). Wartości obliczonego miernika syntetycznego $M^{(i)}$

⁶ Strahl D., *Propozycja konstrukcji miary syntetycznej*, „Przegląd Statystyczny”, Nr 2, 1978.

mieszczą się w przedziale od 0 do 1, a jego interpretacja jest następująca – im wartość jest bliższa 1, tym i -ty obiekt⁷ posiada lepsze warunki życia ludności według przyjętych kryteriów (wskaźników grupowych):

$$M^{(i)} = \frac{1}{8} \sum_{l=1}^8 M_l^{(i)} \quad (5)$$

Wartości miernika $M^{(i)}$ wyznaczone dla każdego z i badanych obiektów (województw) pozwoliły na ich liniowe uporządkowanie i pogrupowanie w cztery skupiska⁸. Kolejne grupy województw z punktu widzenia warunków życia ludności zostały wyodrębnione poprzez dodanie do minimalnej wartości miernika syntetycznego $M_{\min} = \min M^{(i)}$ odpowiednio jednego, dwóch i trzech odchyień standardowych wartości wskaźnika syntetycznego S_M , przy czym średnią wartość wskaźnika syntetycznego \bar{M} oraz jego odchylenie standardowe S_M obliczono zgodnie ze wzorami (6) i (7):

$$\bar{M} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n M^{(i)} \quad (6)$$

$$S_M = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (M^{(i)} - \bar{M})^2} \quad (7)$$

Na podstawie wartości miernika $M^{(i)}$ wyróżniono cztery skupiska województw o podobnym poziomie warunków życia ludności, odpowiednio M_I , M_{II} , M_{III} i M_{IV} :

- najwyższy poziom życia:

$$M_I > M_{\min} + 3S_M, \quad (8)$$

- średni poziom życia:

$$M_{II} > M_{\min} + 2S_M \text{ i } M_{II} < M_{\min} + 3S_M, \quad (9)$$

- niski poziom życia:

$$M_{III} > M_{\min} + S_M \text{ i } M_{III} < M_{\min} + 2S_M, \quad (10)$$

- najniższy poziom życia:

$$M_{IV} < M_{\min} + S_M. \quad (11)$$

⁷ Taksonomicznymi jednostkami operacyjnymi (obiektami) w powyższym badaniu są województwa.

⁸ W analogiczny sposób dokonano wydzielenia skupisk w ośmiu analizowanych segmentach.

2.2. ANALIZA WSKAŹNIKÓW CZĄSTKOWYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH GRUP ZMIENNYCH CHARAKTERYZUJĄCYCH POZIOM ŻYCIA LUDNOŚCI

2.2.1. Zatrudnienie, bezrobocie, warunki pracy

Analizując tę grupę wzięto pod uwagę 6 zmiennych diagnostycznych – 1 stymulantę (pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym) oraz 5 destymulant (stopa bezrobocia rejestrowanego - udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo, wskaźnik bezrobocia długotrwałego - udział bezrobotnych poszukujących pracy rok i dłużej w liczbie ludności aktywnej zawodowo, liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy, wskaźnik wypadkowości - liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących, liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych).

Najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,804), a najniższą dla województwa warmińsko-mazurskiego (0,407). Średnia arytmetyczna dla omawianej grupy zmiennych diagnostycznych wyniosła 0,593, a odchylenie standardowe 0,117. Województwo łódzkie zajęło 4 pozycję z wartością wskaźnika równą 0,664 (*patrz tabl. 2*).

Bezpośredni wpływ na wysoką wartość wskaźnika syntetycznego dla województwa mazowieckiego miały trzy zmienne diagnostyczne - pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących oraz liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych, dla których wskaźniki osiągnęły maksymalny poziom równy 1,000. Region łódzki zajął w rankingu tych wskaźników odpowiednio: trzecie miejsce (z wartością 0,877), szóste (0,779) oraz drugie (0,682). W przypadku pracujących na 1000 osób w wieku produkcyjnym najsłabiej wypadło województwo warmińsko-mazurskie (0,677), również pod względem liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących uplasowało się ono najniżej (0,575). Wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia był najniższy w województwie zachodniopomorskim (0,287). W przypadku pozostałych zmiennych diagnostycznych sytuacja wyglądała następująco – najwyższy wskaźnik dla stopy bezrobocia rejestrowanego otrzymano dla województwa wielkopolskiego (1,000), najniższy dla warmińsko-mazurskiego (0,381). Region łódzki zajął 6 miejsce z wartością wskaźnika równą 0,696. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy uplasowała na pierwszym miejscu województwo śląskie (1,000), a na ostatnim warmińsko-

-mazurskie (0,049). Region łódzki znalazł się na 5 pozycji (0,340). Wskaźnik bezrobocia długotrwałego najlepiej wypadł w województwie wielkopolskim (1,000), najgorzej w warmińsko-mazurskim (0,329). Województwo łódzkie zajęło wysokie 6 miejsce z wartością wskaźnika równą 0,609.

Wszystkie województwa podzielono na cztery grupy. Pierwszą grupę województw (o najwyższym poziomie życia) stanowiły te, dla których wartość wskaźnika syntetycznego była większa bądź równa 0,758 ($M_i \geq 0,758$) i znalazło się w niej województwo mazowieckie i śląskie. Druga grupa (o średnim poziomie życia) objęła 4 województwa, dla których wartość wskaźnika mieściła się w przedziale $<0,641;0,758$) i były to województwa: małopolskie, wielkopolskie, łódzkie, pomorskie. Kolejna grupa – trzecia (o niskim poziomie życia) obejmowała przedział $<0,524;0,641$), w którym znalazły się 4 województwa: opolskie, dolnośląskie, podlaskie oraz lubelskie. W grupie czwartej (o najniższym poziomie życia) z wartością wskaźnika ($<0,524$) znalazło się 6 województw: warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, świętokrzyskie, podkarpackie i lubuskie (*patrz kartogram 1*).

Zatem łódzkie w świetle wartości syntetycznej dla tej grupy wskaźników uplasowało się w skupisku województw, które zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, określono jako województwa o średnim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na tę pozycję miały wartości wskaźników dla trzech zmiennych diagnostycznych – udział bezrobotnych poszukujących pracy rok i dłużej w liczbie ludności aktywnej zawodowo (0,609), stopa bezrobocia rejestrowanego (0,696) oraz liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących (0,779), które każdorazowo plasowały województwo na 6 pozycji.

2.2.2. Zanieczyszczenie środowiska

Do grupy wskaźników charakteryzujących tę dziedzinę zaliczono 3 stymulanty (ilość ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczenia, liczba ludności obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogółu ludności, stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza w %) oraz 3 destymulanty (emisja przemysłowych pyłowych zanieczyszczeń powietrza w tonach na 1 km², emisja przemysłowych gazowych zanieczyszczeń powietrza w tonach na 1 km², odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km² w tonach).

Najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (0,973), najniższą w śląskim (0,471), przy średniej arytmetycznej dla tego bloku

tematycznego wynoszącej 0,637 i odchyleniu standardowym 0,143. Łódzkie zajęło niską 13 pozycję z wartością wskaźnika wynoszącą 0,534 (*patrz tabl. 2*).

Wysoka pozycja województwa warmińsko-mazurskiego jest spowodowana uzyskaniem najwyższych wartości wskaźników dla zmiennych - emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza pyłowych i gazowych w tonach na 1 km², odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km² w tonach, które osiągnęły maksymalny poziom równy 1,000. Dla regionu łódzkiego wartości omawianych zmiennych uplasowały województwo odpowiednio na miejscach – czternastym, zarówno dla zanieczyszczeń pyłowych, jak i gazowych (0,250 i 0,051) oraz dwunastym (0,164). Województwo śląskie w przypadku omawianych cech każdorazowo zajęło pozycję ostatnią (odpowiednio odnośnie zanieczyszczeń powietrza 0,091 i 0,007 oraz odpadów 0,012). W przypadku zmiennych - ilość ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczenia – najwyższą pozycję uzyskało województwo kujawsko-pomorskie (1,000), najniższą – świętokrzyskie (0,843). Województwo łódzkie zajęło miejsce dwunaste (0,927). Najwyższy wskaźnik dla zmiennej - liczba ludności obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogółu ludności - odnotowano w regionie pomorskim (1,000), najslabiej wypadło w tym przypadku województwo mazowieckie (0,610). Wartość 0,815 pozwoliła regionowi łódzkiemu objąć siódmą pozycję. W przypadku zmiennej - stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza w % - najwyższą wartość wskaźnika otrzymano dla regionu opolskiego (1,000), najniższą dla podlaskiego i warmińsko-mazurskiego (w obu przypadkach 0,985). Łódzkie zanotowało miejsce drugie (0,999).

Podobnie jak w innych analizowanych dziedzinach, województwa zostały przyporządkowane do czterech grup wyznaczonych na podstawie wielkości wskaźnika syntetycznego (*patrz kartogram 2*). Pierwszą grupę województw stanowiły regiony, gdzie wartość wskaźnika była większa bądź równa 0,900 ($M_i \geq 0,900$). W świetle przeprowadzonego badania najwyższym wskaźnikiem w grupie *zanieczyszczenie środowiska* charakteryzowało się tylko województwo warmińsko-mazurskie (0,973). Druga grupa obejmowała 3 województwa, dla których wielkość wskaźnika umiejscowiła się w przedziale $<0,900;0,757$) - podlaskie, lubuskie i podkarpackie. Trzecią grupę stanowiły województwa ze wskaźnikiem mieszczącym się w przedziale $<0,757;0,614$) – lubelskie (0,686) i pomorskie (0,643). Ostatnia, czwarta grupa województw o najniższym poziomie wskaźnika ($M_i \leq 0,614$) obejmowała 10 województw: kujawsko-pomorskie, wielkopolskie,

opolskie, zachodniopomorskie, dolnośląskie, mazowieckie, łódzkie, świętokrzyskie oraz na ostatnich miejscach - małopolskie oraz śląskie.

W świetle analizy wartości wskaźników syntetycznych dla tej grupy tematycznej województwo łódzkie znalazło się w skupisku województw określonych jako województwa o najniższym poziomie życia. Na pozycję regionu zasadniczy wpływ miały wartości wskaźników dla dwóch zmiennych diagnostycznych - emisja przemysłowych zanieczyszczeń pyłowych powietrza w tonach na 1 km² (0,250) oraz emisja przemysłowych gazowych zanieczyszczeń powietrza w tonach na 1 km² (0,051).

2.2.3. Dochody ludności, zasoby materialne, warunki mieszkaniowe

Do analizy w tej grupie wybrano 5 zmiennych będących stymulantami (przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m², gospodarstwa domowe wyposażone w samochód osobowy, komputer osobisty z dostępem do Internetu, zmywarę w % ogółu gospodarstw domowych) oraz 2 zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych, przeciętna liczba osób na 1 izbę).

Najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,946), najniższą dla świętokrzyskiego (0,719), przy średniej arytmetycznej wynoszącej 0,836 i odchyleniu standardowym 0,061. Wartość wskaźnika równa 0,809 pozwoliła regionowi łódzkiemu na zajęcie niskiego 11 miejsca (*patrz tabl. 2*).

Na uzyskanie czołowej pozycji przez województwo mazowieckie w tej dziedzinie kluczowy wpływ miały 2 zmienne diagnostyczne - przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m² – dla których wskaźniki osiągnęły maksymalny poziom równy 1,000. Województwo łódzkie uplasowało się w tym przypadku na miejscach odpowiednio – dziewiątym (0,758) oraz czwartym (0,974). Ostatnie pozycje zajęły - dla przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł – województwo podkarpackie (0,592), dla przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w m² – województwo warmińsko-mazurskie (0,845). Na słabą pozycję regionu łódzkiego pośród wszystkich województw wpływ miały niskie wartości wskaźników otrzymane dla 3 zmiennych - gospodarstwa domowe wyposażone w samochód osobowy (0,823), komputer osobisty z dostępem do Internetu (0,766), zmywarę (0,469) w % ogółu

gospodarstw domowych, które uplasowały województwo każdorazowo na 13 pozycji. Najwyższy wskaźnik wyposażenia gospodarstw w samochód odnotowano w województwie podkarpackim (1,000), najniższy w zachodniopomorskim (0,728). Najwięcej gospodarstw wyposażonych w komputer z dostępem do Internetu znajduje się w województwie pomorskim (wskaźnik o wartości 1,000), najmniej w regionie świętokrzyskim (wskaźnik równy 0,613). Pierwsze miejsce pod względem liczby gospodarstw wyposażonych w zmywarę zajmuje województwo opolskie (1,000), ostatnie - świętokrzyskie (0,252). Rozpatrując zmienną - przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych – pozycjonuje ona województwo łódzkie na 10 miejscu z wartością wskaźnika równą 0,904. Najwyższy wskaźnik dla omawianej zmiennej odnotowano w województwie podkarpackim (1,000), najniższy – w śląskim (0,805). Wartość wskaźnika (0,974) dla kolejnej zmiennej diagnostycznej - przeciętna liczba osób na 1 izbę – plasuje województwo łódzkie na piątym miejscu. Najlepiej w przypadku tej zmiennej wypada województwo podlaskie (1,000), najgorzej – podkarpackie (0,860).

Po dokonaniu podziału województw na cztery grupy, pierwszą o wskaźniku $M_i \geq 0,902$ stanowią 3 województwa: mazowieckie, opolskie i pomorskie. W kolejnej grupie znalazły się 4 województwa, dla których wartość wskaźnika syntetycznego mieści się w przedziale $<0,902;0,841$) – śląskie, dolnośląskie, małopolskie oraz wielkopolskie. Trzecia grupa w przedziale $<0,814;0,780$) objęła 6 województw: podlaskie, lubuskie, zachodniopomorskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie oraz lubelskie. Najniższe wartości wskaźników syntetycznych ($< 0,780$) otrzymano dla 3 województw: warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego (*patrz kartogram 3*).

Zatem wartość wskaźnika syntetycznego równa 0,809, zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, plasuje region łódzki w skupisku województw o niskim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na pozycję województwa w tej dziedzinie miały przede wszystkim niekorzystne wartości wskaźników syntetycznych dla zmiennych diagnostycznych dotyczących stopnia wyposażenia gospodarstw domowych w samochód (0,823), komputer z dostępem do Internetu (0,766) oraz w zmywarę (0,469) w % ogółu gospodarstw domowych.

2.2.4. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

W tej grupie znalazły się 4 zmienne diagnostyczne – 3 charakteryzujące dziedzinę w sposób negatywny, czyli destymulanty (liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy

społecznej na 10 tys. ludności, wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym - odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, których dochód do dyspozycji jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany dochodu według badania EU-SILC, wskaźnik deprivacji materialnej - odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których występują przynajmniej 3 z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa) oraz 1 stymulanta (wskaźnik braku deprivacji materialnej - odsetek osób w gospodarstwach domowych, u których nie występuje żaden z 9 branych pod uwagę symptomów ubóstwa).

Najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego dla całej grupy zmiennych odnotowano w województwie mazowieckim (0,933), najniższą w województwie podkarpackim (0,520), przy średniej arytmetycznej wynoszącej 0,703 i odchyleniu standardowym równym 0,124. Region łódzki uplasował się dopiero na miejscu 11 z wartością wskaźnika równą 0,647 (*patrz tabl. 2*).

Na tak wysoką pozycję województwa mazowieckiego bezpośredni wpływ miały dwie zmienne diagnostyczne - wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym oraz wskaźnik braku deprivacji materialnej, które osiągnęły maksymalne wartości równe 1,000. Województwo łódzkie w przypadku obu omawianych zmiennych zajęło pozycję dziesiątą (odpowiednio 0,667 i 0,686). Najwyższe zagrożenie ubóstwem odnotowano w województwie lubelskim (wartość wskaźnika równa 0,429), a najsłabszy wskaźnik braku deprivacji materialnej uzyskano dla województwa podkarpackiego (0,543). W przypadku zmiennej dotyczącej liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności województwo łódzkie uplasowało się na pozycji 7 z wartością wskaźnika wynoszącą 0,736. Najlepiej wypadło województwo śląskie (1,000), najgorzej – warmińsko-mazurskie (0,436). Rozpatrując zmienną – wskaźnik deprivacji materialnej, najwyższe wartości wskaźników syntetycznych otrzymano dla województwa podlaskiego (1,000), najniższe dla świętokrzyskiego (0,540). Wartość 0,588 pozycjonuje region łódzki na miejscu dziewiątym.

Podobnie jak w innych analizowanych zbiorach zmiennych, województwa zostały podzielone na 4 grupy w ten sposób, że najwyższe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najniższym poziomie ubóstwa i wykluczenia społecznego. W pierwszej grupie ($M_i \geq 892$) znalazło się jedynie województwo mazowieckie, które wyróżnia się najwyższą wartością wskaźnika syntetycznego – 0,933. W drugim przedziale $<0,892; 0,768$) znalazło się 6 województw: śląskie, podlaskie, wielkopolskie, opolskie, dolnośląskie i pomorskie. Trzecia grupa w przedziale $<0,768; 0,644$) objęła 4 województwa: zachodniopomorskie, małopolskie, kujawsko-pomorskie oraz łódzkie. Najniższe wartości

wskaźników (<0,644) otrzymano dla 5 województw: lubuskiego, warmińsko-mazurskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego (*patrz kartogram 4*).

W świetle powyższej analizy dziedziny *ubóstwo i wykluczenie społeczne*, zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, region łódzki z wartością wskaźnika syntetycznego wynoszącą 0,647 znalazł się w skupisku województw o niskim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na to miejsce wśród regionów miały wartości wskaźników dla dwóch zmiennych diagnostycznych - wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (0,667) oraz wskaźnik braku deprivacji materialnej (0,686), które każdorazowo plasowały region dopiero na pozycji 10.

2.2.5. Rozwój gospodarczy

Do grupy tej zaliczono zmienne diagnostyczne, takie jak: produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w zł, wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca w zł, saldo migracji na 1000 ludności, nowo zarejestrowane jednostki w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca w zł. Ze względu na swój charakter wszystkie te wartości były stymulantami, czyli opisywały pozytywne zjawisko.

Najwyższą wartością wskaźnika grupowego charakteryzowało się województwo mazowieckie (0,973) a najniższą województwo opolskie (0,070), przy średniej arytmetycznej dla tej grupy wynoszącej 0,353. Województwo łódzkie uplasowało się na 6 pozycji z wartością 0,356 (*patrz tabl. 2*).

Na tak niską pozycję województwa opolskiego w rankingu miał wpływ wskaźnik salda migracji na 1000 ludności, który był najniższy wśród województw. Z kolei na pierwszym miejscu znalazło się województwo mazowieckie, gdzie wysoką wartość wskaźnika grupowego stymulowały najwyższe wartości prawie wszystkich wskaźników indywidualnych (poza saldem migracji, gdzie najwyższą wartość odnotowano w województwie zachodniopomorskim).

Rozpatrując wszystkie wskaźniki należące do tego bloku tematycznego, województwo mazowieckie zajmowało pierwsze miejsce pod względem wielkości każdej z rozpatrywanych cech. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku ostatniego miejsca w rankingu, gdyż w każdym z przypadków na ostatniej pozycji znajdowało się inne województwo i tak: wskaźnik dla produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca osiągnął najniższą wartość w województwach lubelskim (0,423) i podkarpackim (0,422), najniższy wskaźnik wartości brutto środków trwałych na 1 mieszkańca odnotowano w województwie kujawsko-

-pomorskim (0,494), najniższy wskaźnik nakładów na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca wystąpił w lubuskim (0,044), wskaźnik salda migracji najniższy był w województwie opolskim, a wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców najniższą wartość osiągnął w województwie podkarpackim (0,505).

Województwo łódzkie plasowało się pomiędzy 5 miejscem z wartością 0,260 (w przypadku wskaźnika dla zmiennej nakłady na działalność B+R na 1 mieszkańca) a 9 miejscem z wartościami 0,694 i 0,571 (odpowiednio dla wskaźników zmiennych - nowo zarejestrowane podmioty na 10 tys. ludności oraz wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca).

Wszystkie województwa podzielono na cztery grupy, uwzględniając wielkość odchylenia standardowego, które w tym przypadku wyniosło 0,220. Do pierwszej grupy województw weszły te, dla których wartość wskaźnika grupowego była większa bądź równa 0,730 ($M_i \geq 0,730$). Zatem najwyższym wskaźnikiem syntetycznym w bloku tematycznym - rozwój gospodarczy, w świetle przeprowadzonego badania, charakteryzowało się tylko województwo mazowieckie. Kolejna grupa obejmowała przedział $<0,510;0,730$) i znalazły się w nim województwa: pomorskie, małopolskie i wielkopolskie. W trzeciej grupie (o niskim poziomie życia) znalazły się województwa, dla których wartość wskaźnika syntetycznego mieściła się w przedziale $<0,290;0,510$) i były to: dolnośląskie, zachodniopomorskie, łódzkie, lubuskie, kujawsko-pomorskie i śląskie. W grupie o najniższej wartości wskaźnika ($<0,290$) znalazły się województwa: podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, lubelskie i opolskie (*patrz kartogram 5*).

Województwo łódzkie, w świetle wartości syntetycznej dla tej grupy wskaźników, uplasowało się w grupie województw, które zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją określono jako województwa o niskim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na tę pozycję miało 9 miejsce łódzkiego w rankingu pod względem dwóch wskaźników zmiennych (nowo zarejestrowane podmioty na 10 tys. ludności oraz wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca) z wartościami - odpowiednio 0,694 i 0,571.

2.2.6. Infrastruktura gospodarcza

To kryterium tematyczne charakteryzowały takie zmienne jak: linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km² w km, drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² w km, podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności, ludność w miastach

obsługiwanych przez zakłady komunikacji w % ogółu ludności miast. Ze względu na swój charakter wszystkie te wartości były stymulantami, czyli opisywały pozytywne zjawisko.

Najwyższą wartość wskaźnika grupowego odnotowało województwo śląskie (0,933), a najniższą warmińsko-mazurskie (0,478), przy średniej arytmetycznej dla tego bloku tematycznego 0,615 i odchyleniu standardowym 0,112. Łódzkie uplasowało się na czwartej pozycji z wartością 0,656 (*patrz tabl. 2*).

Wysoka pozycja śląskiego odzwierciedlała największe wartości wskaźników w trzech z czterech rozpatrywanych cech - gęstość linii kolejowych, gęstość dróg oraz ludność w miastach obsługiwana przez zakłady komunikacji miejskiej w % ogółu ludności miast. Na ostatnią lokatę województwa warmińsko-mazurskiego wpływ miały przede wszystkim 16 pozycja pod względem gęstości dróg oraz 14 pozycja w przypadku natężenia podmiotów gospodarczych.

Analizując poszczególne wskaźniki zmiennych należących do tego bloku tematycznego, wspomniane już śląskie zajmowało pierwszą pozycję w przypadku trzech cech. Wyjątkiem był wskaźnik natężenia podmiotów gospodarki narodowej, którego najwyższą wartość odnotowano w województwie zachodniopomorskim. Łódzkie zajęło tu siódmą lokatę ze wskaźnikiem 0,755. W przypadku gęstości linii kolejowych najgorzej wypadło województwo podlaskie (0,218), łódzkie było sześć pozycji wyżej - miejsce 10 z wartością 0,333. Najniższy wskaźnik gęstości dróg odnotowano w warmińsko-mazurskim (0,310), a z wartością 0,574 łódzkie uplasowało się na czwartej pozycji. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej najsłabiej wypadł w województwie podkarpackim (0,546), podczas gdy łódzkie zajęło w tym przypadku siódmą pozycję (0,755). Najwyższą z zajmowanych pozycji, wśród analizowanych wskaźników zmiennych tej grupy tematycznej, łódzkie zajęło pod względem wskaźnika ludności obsługiwanej przez zakłady komunikacji miejskiej - 0,963, podczas gdy na szesnastym miejscu znalazło się województwo opolskie z wartością wskaźnika 0,469.

Wszystkie województwa podzielono na cztery grupy uwzględniając wielkość odchylenia standardowego. Do pierwszej grupy województw weszły te, dla których wartość wskaźnika syntetycznego była większa bądź równa 0,814 ($M_i \geq 0,814$). Zatem najwyższym wskaźnikiem syntetycznym w grupie *infrastruktura gospodarcza* w świetle przeprowadzonego badania charakteryzowało się tylko województwo śląskie. Kolejna grupa obejmowała przedział $<0,702;0,814$) i znalazło się w nim województwo małopolskie. W trzeciej grupie (o niskim poziomie życia) znalazły się województwa, dla których wartość wskaźnika syntetycznego

mieściła się w przedziale $<0,590;0,702$) i były to: mazowieckie, łódzkie, dolnośląskie, pomorskie, świętokrzyskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i zachodniopomorskie. W grupie o najniższej wartości wskaźnika ($<0,590$) znalazły się województwa: opolskie, podkarpackie, lubuskie, podlaskie, lubelskie i warmińsko-mazurskie (*patrz kartogram 6*).

Województwo łódzkie zajęło, co prawda, czwartą pozycję pod względem wskaźnika syntetycznego dla tej grupy zmiennych, jednak z wartością 0,656 zaklasyfikowało się do grupy województw o niskim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na to miejsce wśród regionów miały wartości wskaźników dla dwóch zmiennych diagnostycznych – wskaźnik zagęszczenia linii kolejowych w województwie (0,333 - 10 lokata) oraz wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. ludności (0,755), który uplasował region na pozycji 7.

2.2.7. Infrastruktura socjalna, edukacja, kultura

W tej grupie znalazło się 10 zmiennych diagnostycznych - 6 stymulant (studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności, łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności, nauczanie języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w % ogółu uczniów, widzowie w kinach na 1000 ludności, widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności, wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika) oraz 4 destymulanty (liczba ludności na 1 lekarza, liczba ludności na 1 aptekę, liczba ludności na 1 przychodnię i ośrodek zdrowia, uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży).

Najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,861), a najniższą dla województwa lubuskiego (0,689). Średnia arytmetyczna dla tej grupy zmiennych wyniosła 0,761, a odchylenie standardowe 0,052. Województwo łódzkie uplasowało się na 2 pozycji z wartością 0,827 (*patrz tabl. 2*).

W uzyskaniu czołowej pozycji przez województwo mazowieckie istotne okazały się zmienne diagnostyczne z zakresu kultury i edukacji, tj. studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności, widzowie w kinach na 1000 ludności, widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności - wskaźniki dla tych zmiennych osiągnęły maksymalny poziom równy 1,000. Łódzkie zajęło w rankingu tych wskaźników odpowiednio: czwarte miejsce (z wartością 0,838), ósme (0,510) oraz trzynaste (0,431). W przypadku: liczby studentów przypadających na 10 tys. ludności najgorzej wypadło województwo lubuskie (wartość

wskaźnika 0,401), wskaźnik natężenia widzów w kinach najniższy był w województwie podkarpackim (0,251), również pod względem natężenia widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych wypadło ono najslabiej (0,228). W przypadku pozostałych zmiennych sytuacja wyglądała następująco: najwyższy wskaźnik liczby łózek szpitalnych na 10 tys. ludności otrzymano dla województwa śląskiego, najniższy dla pomorskiego (0,678); łódzkie uplasowało się na 2 miejscu (0,924). Dla wskaźnika charakteryzującego udział uczniów uczących się języka angielskiego jako języka obowiązkowego w szkołach podstawowych na pierwszym miejscu znalazło się województwo śląskie, a na ostatnim województwo lubuskie (0,567), wartość 0,886 uplasowała łódzkie na 10 pozycji. Wskaźnik wypożyczenia książek na 1 czytelnika o najwyższej wartości odnotowano w województwie wielkopolskim, najniższy w małopolskim (0,818); łódzkie zajęło dziewiątą pozycję z wartością 0,880.

Wskaźniki charakteryzujące ochronę zdrowia w łódzkim należały do najwyższych, i tak w przypadku liczby ludności na 1 lekarza łódzkie uplasowało się na 1 pozycji z najwyższym wskaźnikiem, drugą lokatę zajęło w przypadku liczby ludności przypadającej na 1 aptekę (0,940), a trzecie miejsce odnośnie liczby ludności przypadającej na przychodnię i ośrodek zdrowia (0,968). Relatywnie gorzej wypadły w rankingach tych wskaźników odpowiednio województwa: warmińsko-mazurskie (0,675), mazowieckie (0,625) oraz kujawsko-pomorskie (0,623).

W pierwszej grupie znalazło się województwo mazowieckie z wartością 0,861. Do kolejnej zakwalifikowały się 4 województwa, dla których wartość wskaźników mieściła się w przedziale $<0,793;0,845$) - łódzkie, śląskie, dolnośląskie i lubelskie. Trzecia grupa $<0,741;0,793$) objęła 6 województw: małopolskie, podlaskie, pomorskie, wielkopolskie, świętokrzyskie oraz zachodniopomorskie. Najniższe wartości wskaźników syntetycznych $<0,741$ uzyskano dla województw: kujawsko-pomorskiego, opolskiego, podkarpackiego, lubuskiego oraz warmińsko-mazurskiego (*patrz kartogram 7*). Województwa lubuskie i warmińsko-mazurskie uplasowały się na ostatnim miejscu wśród województw pod względem poziomu wskaźnika syntetycznego w opisywanej grupie (0,689). W województwie lubuskim sytuację taką spowodował niski wskaźnik zmiennej diagnostycznej - studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności (0,400), natomiast w województwie warmińsko-mazurskim negatywny wpływ miała liczba ludności na 1 lekarza (wskaźnik grupowy równy 0,675).

Rozpatrując wartość wskaźnika syntetycznego dla tej grupy łódzkie uplasowało się w skupisku województw, które zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, określono

jako województwa o średnim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na tę pozycję miały wysokie wartości wskaźników we wspomnianych wcześniej zmiennych charakteryzujących sytuację ochrony zdrowia. tj. liczbie ludności na 1 lekarza (1 lokata łódzkiego), aptekę (0,940 i 2 miejsce) i przychodnię, ośrodek zdrowia (0,968 - 3 lokata). Mniej korzystne wartości wskaźników w przypadku zmiennych opisujących zjawiska kulturalne, np. widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (0,431 i 13 pozycja) oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika (0,880 - 9 lokata) nie miały jednak większego wpływu na ogólną wartość wskaźnika syntetycznego dla tej grupy zmiennych w województwie łódzkim.

2.2.8. Bezpieczeństwo publiczne, warunki społeczne

Do analizy w tym bloku tematycznym dobrano trzy zmienne będące stymulantami (wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych, przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej, przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci żeńskiej) oraz cztery zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10 tys. ludności, dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, rozwody na 1000 ludności, zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych).

Pierwsze miejsce zajęło w tym przypadku województwo podkarpackie z wielkością wskaźnika grupowego równą 0,931, na ostatniej pozycji znalazło się województwo dolnośląskie (0,709). Łódzkie zajęło 10 lokatę ze wskaźnikiem 0,784, przy średniej arytmetycznej dla tej grupy 0,807 i odchyleniu standardowym 0,064 (*patrz tabl. 2*).

Na wysoką pozycję podkarpackiego wpłynęło zajęcie pierwszego miejsca w rankingowaniu dwóch z trzech zmiennych - przeciętne życie noworodka płci męskiej i żeńskiej. Na niską pozycję łódzkiego w rankingu średniej syntetycznej dla tej grupy tematycznej wpłynęły przede wszystkim niskie lokaty rankingujące zmienne: wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw uplasował łódzkie na 13 pozycji (0,821), przeciętne życie noworodka płci męskiej - 16 lokata (0,945), przeciętne życie noworodka płci żeńskiej - 15 lokata (0,969). Pod względem przestępstw na 10 tys. ludności łódzkie zajęło 10 pozycję (0,646), liczby dorosłych skazanych przez sądy na 1000 ludności - również 10 pozycja (0,687), rozwody na 1000 ludności - 7 pozycja (0,529) oraz zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych - 6 pozycja (0,887).

Podobnie jak w innych analizowanych zbiorach zmiennych, województwa zostały podzielone na 4 grupy w ten sposób, że największe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najwyższym poziomie bezpieczeństwa publicznego i warunków społecznych. Najwyższą wartość odnotowano dla województwa podkarpackiego (0,931), a najniższą dla dolnośląskiego (0,709). Województwo łódzkie uplasowało się na dziesiątej pozycji z wartością wskaźnika dla tej grupy cech 0,784 (*patrz kartogram 8*).

W pierwszej grupie ($M_i \geq 0,901$) znalazło się województwo podkarpackie, które wyróżnia się najwyższą wartością wskaźnika syntetycznego (grupowego) - 0,931. Tak wysoki poziom, w badanej grupie, podkarpackie osiągnęło dzięki zmiennym - przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej i przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci żeńskiej, osiągając maksymalne wartości wskaźników grupowych równe 1,000.

W drugim przedziale $<0,837;0,901$) znalazły się 4 województwa: świętokrzyskie (0,896), małopolskie (0,880), lubelskie (0,875) oraz podlaskie (0,845).

W dalszej kolejności, według wskaźnika $<0,773;0,837$), uplasowały się województwa: wielkopolskie (0,818), mazowieckie (0,801), opolskie (0,799), kujawsko-pomorskie (0,793), łódzkie (0,784), warmińsko-mazurskie (0,784) oraz pomorskie (0,778).

Najniższe wartości wskaźników ($<0,773$) odnotowano dla województw: zachodniopomorskiego (0,762), lubuskiego (0,731), śląskiego (0,723) i dolnośląskiego (0,709). Na ostatnią pozycję dolnośląskiego miały znaczący wpływ zmienne diagnostyczne z dziedziny - stan ludności, tzn.: rozwody na 1000 ludności oraz zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych, których wartości wskaźników grupowych przyjęły najniższy poziom wśród wszystkich województw (odpowiednio - 0,409 i 0,635).

Analiza wartości wskaźników syntetycznych dla tej grupy tematycznej wskazuje, że województwo łódzkie znalazło się w skupisku województw określonych jako województwa o niskim poziomie życia. Na taką pozycję regionu zasadniczy wpływ miały niskie wartości wskaźników dotyczących bezpieczeństwa publicznego: wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (0,821; 13 lokata), dorośli skazani prawomocnie przez sądy na 1000 ludności (0,687; 10 miejsce), przestępstwa na 10 tys. ludności (0,646 i również 10 pozycja w rankingu) oraz tych dotyczących ruchu naturalnego ludności, np. 7 lokata z wartością 0,529 w przypadku rozwodów na 1000 ludności oraz przeciętnego dalszego trwania życia noworodków (16 miejsce odnośnie przeciętnego dalszego trwania życia noworodka płci męskiej i 15 pozycja w przypadku noworodka płci żeńskiej).

2.3. ANALIZA SYNTETYCZNEGO WSKAŹNIKA POZIOMU ŻYCIA LUDNOŚCI

O zaliczeniu danego województwa do odpowiedniej grupy obiektów i zajęcia odpowiedniej pozycji w rankingu, zdecydował różny poziom wartości grupowych wskaźników syntetycznych, które z kolei ukształtowała różna wartość zmiennych diagnostycznych (*patrz tabl. 2*).

Do pierwszej grupy województw weszły te, dla których wartość wskaźnika syntetycznego była większa bądź równa 0,764 ($M_i \geq 0,764$).

Najwyższym poziomem życia, w świetle przeprowadzonego badania, charakteryzowało się tylko województwo mazowieckie z wartością wskaźnika 0,816. W drugiej grupie znalazły się województwa: śląskie (0,713), małopolskie (0,712), pomorskie (0,712) i wielkopolskie (0,706), a poziom wskaźników syntetycznych tej grupy przyjął wartości z przedziału $<0,705;0,764$). W trzeciej grupie (o niskim poziomie życia) znalazły się województwa, dla których wartości wskaźników syntetycznych mieściły się w przedziale $<0,646;0,705$ i znalazły się w niej województwa: podlaskie (0,683), dolnośląskie (0,677) i łódzkie (0,660). Województwa opolskie (0,637), zachodniopomorskie (0,630), lubuskie (0,628), kujawsko-pomorskie (0,620), podkarpackie (0,618), warmińsko-mazurskie (0,604), lubelskie (0,607) i świętokrzyskie (0,587) zostały zaliczone do województw o najniższym poziomie życia, a wartości wskaźników syntetycznych były mniejsze od 0,646 ($M_i < 0,646$) (*patrz kartogram 9*).

O miejscu województwa łódzkiego w trzeciej grupie zdecydowały przede wszystkim: niekorzystny wskaźnik zanieczyszczenia środowiska, dochodów ludności, zasobów materialnych i warunków mieszkaniowych oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego. Natomiast korzystne grupowe wskaźniki miało łódzkie w dziedzinach: infrastruktura socjalna, kultura, infrastruktura gospodarcza oraz rozwój gospodarczy.

W ramach grupy ośmiu województw o niskim poziomie życia, województwo łódzkie uplasowało się na 3 pozycji po podlaskim i dolnośląskim.

Jak wspomniano wcześniej województwo mazowieckie, jako jedyne znalazło się w pierwszej grupie województw. Region ten posiadał najwyższe w kraju wskaźniki grupowe w pięciu (na osiem) dziedzinach: zatrudnienie, bezrobocie i warunki pracy; dochody ludności,

zasoby materialne, warunki mieszkaniowe; ubóstwo, wykluczenie społeczne; rozwój gospodarczy; infrastruktura socjalna i kultura. Jednak pod względem zanieczyszczenia środowiska znajdował się w czwartym skupisku obiektów o najniższym poziomie wskaźników grupowych, a w przypadku bezpieczeństwa publicznego i warunków społecznych mazowieckie znajdowało się w tym samym co łódzkie skupisku obiektów w drugiej grupie przedziału wskaźników.

Wyniki przeprowadzonej analizy wykazują, że najniższy poziom życia występował w województwie świętokrzyskim. W pięciu z ośmiu dziedzin posiadało ono niskie, niekorzystne wskaźniki zaliczane do czwartej, najniższej grupy. Wyjątkiem był zestaw wskaźników charakteryzujących bezpieczeństwo publiczne i warunki społeczne, w świetle którego świętokrzyskie zakwalifikowało się do drugiej grupy oraz dziedzina związana z infrastrukturą gospodarczą i infrastrukturą socjalną, kulturą, dla której wartość wskaźników grupowych przypisywała ten region do trzeciej grupy.

Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności pozwoliła określić położenie województwa łódzkiego w układzie przestrzennym na tle pozostałych województw. Łódzkie zajęło 8 pozycję w rankingu wszystkich województw z wartością 0,665 (*patrz kartogram 9; tabl. 2*).

Tabl. 2. Wartości syntetyczne wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2008 r.

WOJEWÓDZTWA	GRUPOWE WSKAŹNIKI SYNTETYCZNE														WSKAŹNIK SYNTETYCZNY			
	ZATRUDNIENIE, BEZROBOCIE I WARUNKI PRACY		ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA		DOCHODY LUDNOŚCI, ZASOBY MATERIAŁNE, WARUNKI MIESZKANIOWE		UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE		ROZWÓJ GOSPODARCZY		INFRASTRUKTURA GOSPODARCZA		INFRASTRUKTURA SOCJALNA, KULTURA				BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE, WARUNKI SPOŁECZNE	
Dolnośląskie	0,601	8	0,553	11	0,864	5	0,784	6	0,457	4	0,656	4	0,795	4	0,709	15	0,677	6
Kujawsko-pomorskie	0,488	14	0,598	7	0,790	12	0,663	10	0,300	8	0,610	8	0,716	10	0,793	8	0,620	11
Lubelskie	0,536	10	0,686	5	0,787	13	0,547	14	0,151	14	0,482	14	0,795	4	0,875	4	0,607	13
Lubuskie	0,498	11	0,777	3	0,837	9	0,632	12	0,340	7	0,523	12	0,689	13	0,731	13	0,628	10
Łódzkie	0,664	5	0,534	13	0,809	11	0,647	11	0,356	6	0,656	4	0,827	2	0,784	10	0,660	7
Małopolskie	0,723	3	0,501	15	0,853	7	0,680	9	0,510	3	0,740	2	0,807	3	0,880	2	0,712	3
Mazowieckie	0,804	1	0,542	12	0,946	1	0,933	1	0,973	1	0,668	3	0,861	1	0,801	7	0,816	1
Opolskie	0,629	7	0,588	9	0,931	2	0,799	5	0,070	15	0,570	10	0,713	11	0,799	9	0,637	8
Podkarpackie	0,495	12	0,764	4	0,772	15	0,520	16	0,213	11	0,547	11	0,705	12	0,931	1	0,618	12
Podlaskie	0,585	9	0,879	2	0,839	8	0,813	3	0,215	10	0,496	13	0,788	5	0,845	5	0,683	5
Pomorskie	0,644	6	0,643	6	0,916	3	0,778	7	0,553	2	0,634	5	0,751	6	0,778	11	0,712	3
Śląskie	0,760	2	0,471	16	0,867	4	0,851	2	0,291	9	0,933	1	0,807	3	0,723	14	0,713	2
Świętokrzyskie	0,491	13	0,512	14	0,719	16	0,537	15	0,172	12	0,626	6	0,744	9	0,896	3	0,587	15
Warmińsko-mazurskie	0,407	16	0,973	1	0,775	14	0,571	13	0,156	13	0,478	15	0,689	1	0,784	10	0,604	14
Wielkopolskie	0,705	4	0,591	8	0,848	6	0,802	4	0,510	3	0,621	7	0,749	7	0,818	6	0,706	4
Zachodniopomorskie	0,461	15	0,587	10	0,819	10	0,692	8	0,383	5	0,597	9	0,742	8	0,762	12	0,630	9
Średnia arytmetyczna	0,593		0,637		0,836		0,703		0,353		0,615		0,761		0,807		0,666	
Odchylenie standardowe	0,117		0,143		0,061		0,124		0,220		0,112		0,052		0,064		0,059	
Współczynnik zmienności	0,198		0,224		0,074		0,176		0,622		0,183		0,068		0,079		0,088	

GRUPOWE WSKAŹNIKI SYNTETYCZNE

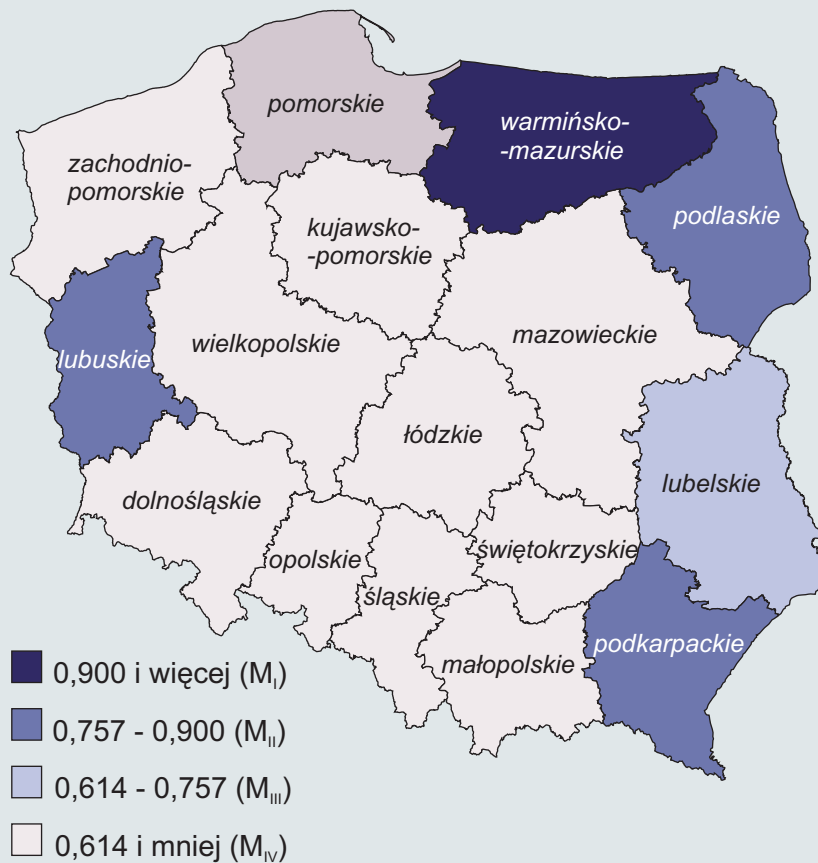
Kartogram 1.

ZATRUDNIENIE, BEZROBOCIE I WARUNKI PRACY

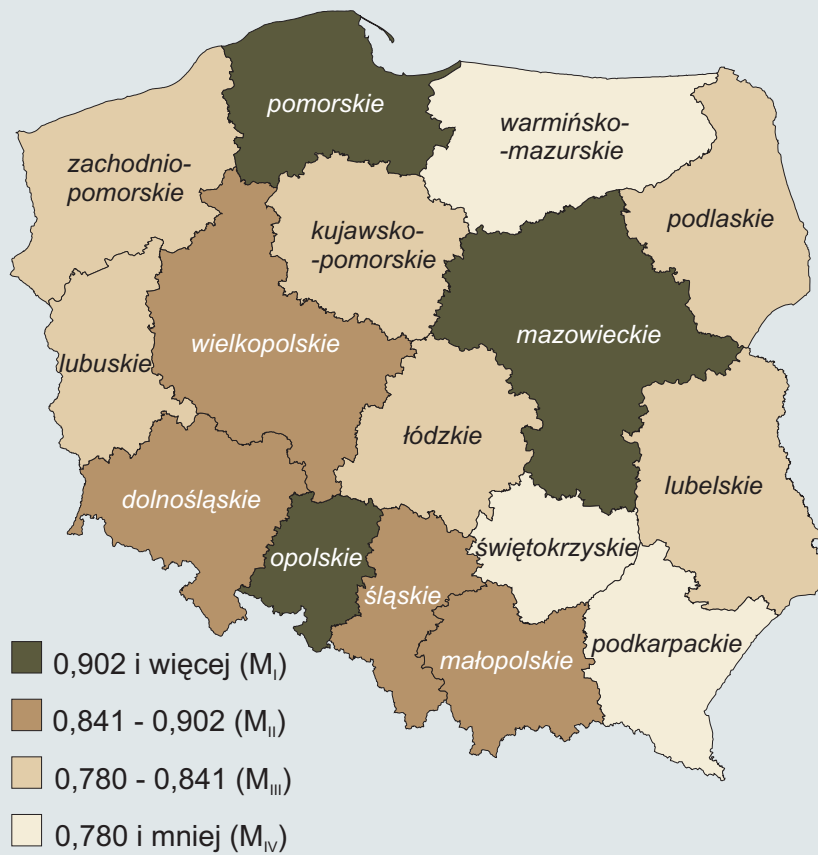
Kartogram 2.

ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA

Kartogram 3.

DOCHODY LUDNOŚCI, ZASOBY MATERIALNE, WARUNKI MIESZKANIOWE

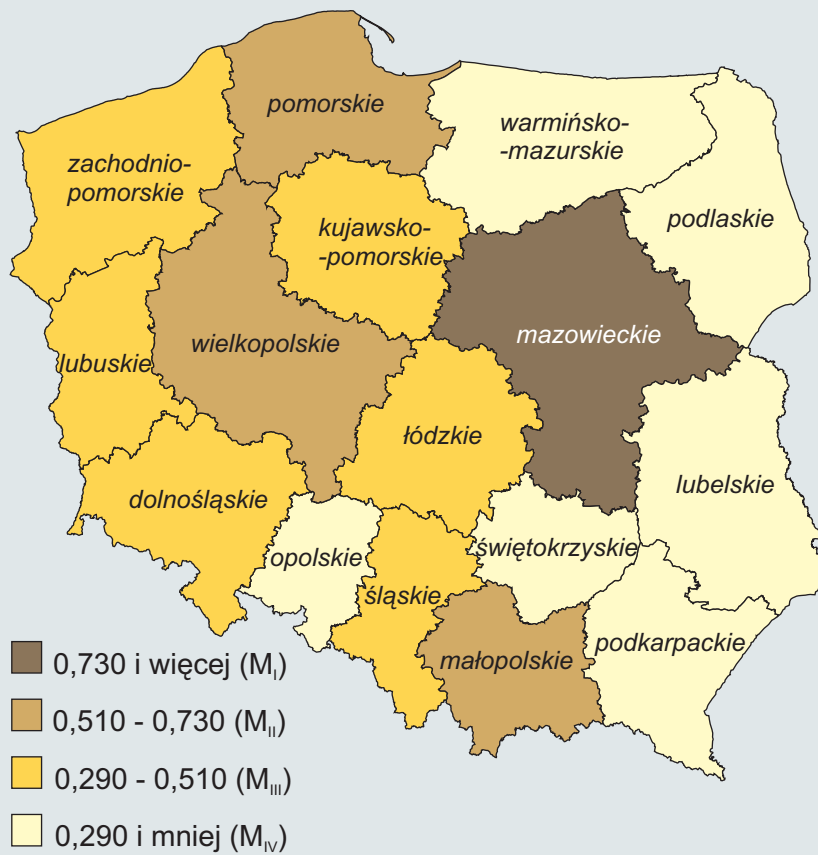
Kartogram 4.

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Kartogram 5.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

Kartogram 6.

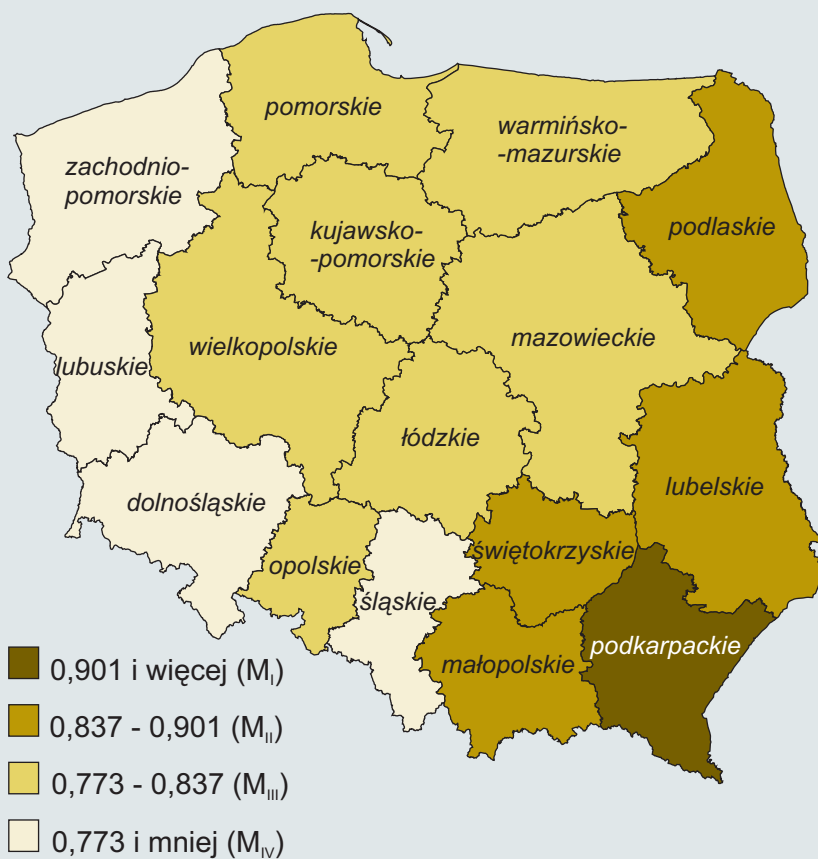
INFRASTRUKTURA GOSPODARCZA

Kartogram 7. **INFRASTRUKTURA SOCJALNA, KULTURA, EDUKACJA**

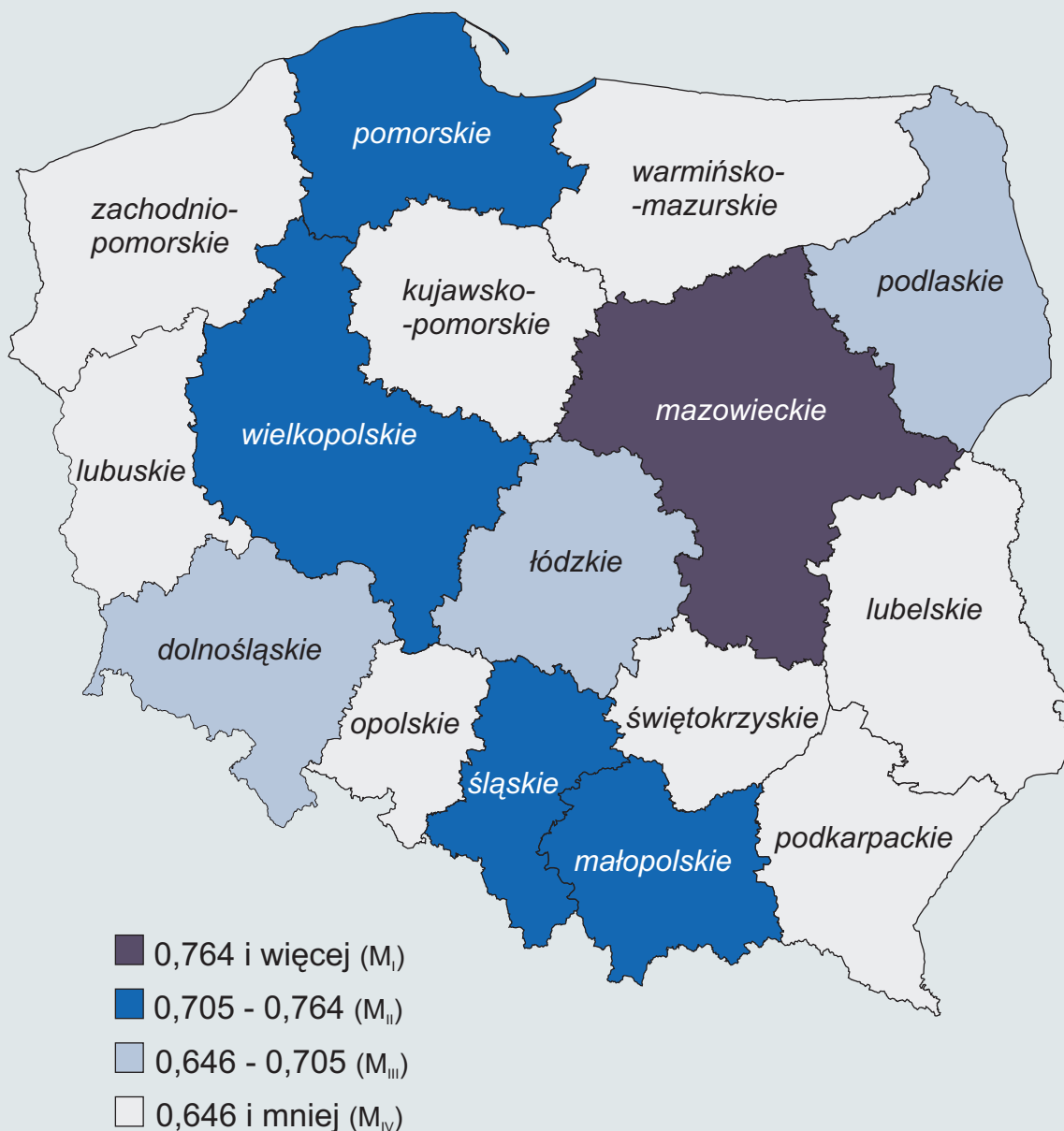

Kartogram 8. **BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE, WARUNKI SPOŁECZNE**

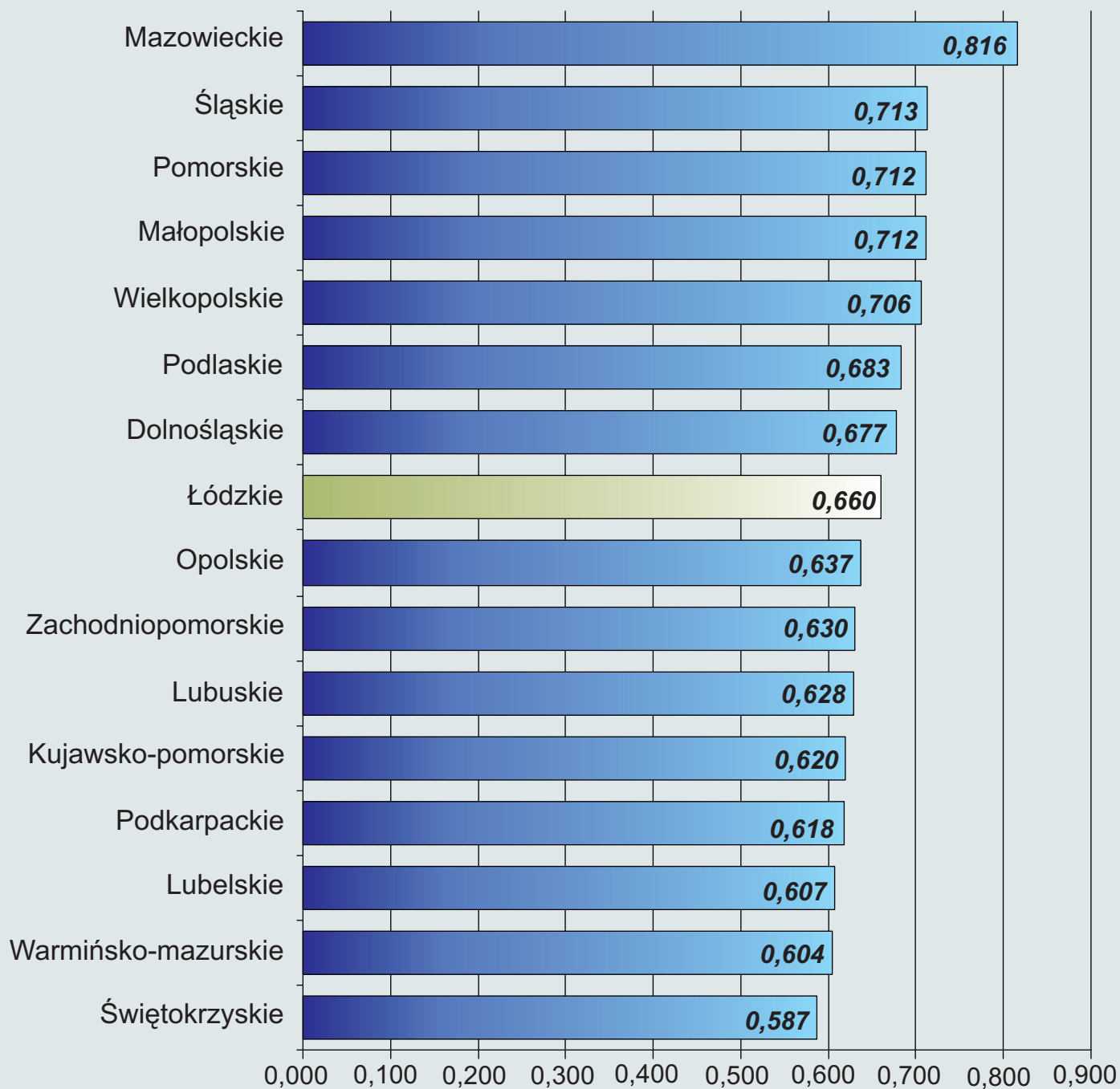

Kartogram 9.

WSKAŹNIK SYNTETYCZNY POZIOMU ŻYCIA LUDNOŚCI

WSKAŹNIK SYNTETYCZNY POZIOMU ŻYCIA LUDNOŚCI

3. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI W WOJ. ŁÓDZKIM NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW – WYBRANE WSKAŹNIKI W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia ^{ab} w km ²		Użytki rolne ^c w % powierzchni ogólnej		Ludność ^a na 1 km ²		Ludność ^a w miastach w % ogółu ludności		Ludność ^{ad} w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	312679	x	51,7	x	122	x	61,1	x	55	x
Dolnośląskie.....	19947	7	48,9	8	144	4	70,5	2	52	1
Kujawsko-pomorskie	17972	10	60,9	14	115	8	60,9	8	55	8
Lubelskie.....	25122	3	63,3	16	86	12	46,5	14	59	15
Lubuskie.....	13988	13	36,0	2	72	14	63,7	7	52	1
Łódzkie.....	18219	9	62,0	15	140	5	64,3	6	56	10
Małopolskie.....	15183	12	47,6	7	217	2	49,2	13	58	12
Mazowieckie	35558	1	58,3	11	146	3	64,6	5	57	11
Opolskie	9412	16	59,8	13	110	10	52,4	12	53	4
Podkarpackie.....	17845	11	43,4	6	118	7	40,9	16	58	12
Podlaskie.....	20187	6	55,9	10	59	16	59,6	10	59	15
Pomorskie	18310	8	41,5	3	121	6	66,5	4	55	8
Śląskie	12334	14	35,9	1	377	1	78,2	1	53	4
Świętokrzyskie.....	11710	15	50,2	9	109	11	45,3	15	58	12
Warmińsko-mazurskie	24173	4	42,2	4	59	15	59,9	9	54	6
Wielkopolskie	29827	2	59,6	12	114	9	56,4	11	54	6
Zachodniopomorskie	22892	5	43,1	5	74	13	68,8	3	52	1

a Stan w dniu 31 XII. b Według ewidencji geodezyjnej; obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Stan w czerwcu; według siedziby użytkownika gospodarstwa. d W wieku zdolności do pracy; jako granicę wieku zdolności do pracy przyjęto dla mężczyzn 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat.

U w a g a. Wszystkim cechom przyporządkowano rangi określające miejsce województwa w Polsce z punktu widzenia wartości cechy i charakteru badanego zjawiska.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a w wieku poniżej 25 lat w % ogółu ludności		Ludność ^a w wieku 65 lat i więcej w % ogółu ludności		Kobiety na 100 mężczyzn		Małżeństwa na 1000 ludności		Rozwody na 1000 ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	30,2	x	13,5	x	107,1	x	6,8	x	1,7	x
Dolnośląskie	28,4	14	13,5	8	108,7	14	6,6	11	2,2	14
Kujawsko-pomorskie	31,2	8	12,6	6	107,4	12	7,1	3	1,7	7
Lubelskie	31,6	4	14,3	12	106,5	10	6,8	6	0,9	1
Lubuskie	31,0	9	11,8	1	106,3	8	6,9	5	2,2	14
Łódzkie	27,9	16	15,0	16	110,2	16	6,4	15	1,7	7
Małopolskie	31,6	4	13,5	8	106,4	9	6,7	8	1,3	4
Mazowieckie	28,9	12	14,5	13	109,0	15	6,5	14	1,8	10
Opolskie	28,9	12	14,2	11	107,0	11	6,0	16	1,6	6
Podkarpackie	32,9	1	13,0	7	104,6	1	6,6	11	1,1	3
Podlaskie	31,5	7	14,8	14	105,3	3	6,6	11	1,5	5
Pomorskie	31,7	3	12,2	4	105,9	5	7,2	2	1,9	11
Śląskie	28,2	15	14,0	10	107,4	12	6,7	8	2,1	13
Świętokrzyskie	29,9	11	14,8	14	105,4	4	6,7	8	1,0	2
Warmińsko-mazurskie	32,9	1	11,8	1	105,2	2	7,0	4	2,0	12
Wielkopolskie	31,6	4	11,9	3	106,2	7	7,3	1	1,7	7
Zachodniopomorskie	30,1	10	12,3	5	106,1	6	6,8	6	2,2	14

^a Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Urodzenia żywe na 1000 ludności		Zgony na 1000 ludności		Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych		Urodzenia żywe na 1 zgon		Przyrost naturalny na 1000 ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	10,9	x	10,0	x	5,6	x	1,093	x	0,9	x
Dolnośląskie	10,4	11	10,6	13	7,4	16	0,980	12	-0,2	11
Kujawsko-pomorskie	11,3	4	9,7	8	5,8	12	1,161	7	1,6	7
Lubelskie	10,6	9	10,8	14	6,4	14	0,982	11	-0,2	11
Lubuskie	11,2	7	9,5	6	5,4	8	1,186	6	1,8	6
Łódzkie	10,0	13	12,3	16	5,3	6	0,810	16	-2,3	16
Małopolskie	11,3	4	9,1	4	4,9	2	1,240	4	2,2	4
Mazowieckie	11,3	4	10,3	11	4,9	2	1,103	9	1,1	8
Opolskie	8,9	16	9,5	6	5,9	13	0,936	14	-0,6	14
Podkarpackie	10,6	9	8,7	1	5,4	8	1,219	5	1,9	5
Podlaskie	10,0	13	9,7	8	5,3	6	1,026	10	0,3	10
Pomorskie	12,4	1	8,9	2	5,5	10	1,401	1	3,6	1
Śląskie	10,1	12	10,3	11	6,8	15	0,979	13	-0,2	11
Świętokrzyskie	9,9	15	10,8	14	4,7	1	0,917	15	-0,9	15
Warmińsko-mazurskie	11,4	3	9,0	3	5,1	4	1,275	3	2,5	3
Wielkopolskie	12,1	2	9,2	5	5,6	11	1,314	2	2,9	2
Zachodniopomorskie	10,8	8	9,7	8	5,1	4	1,115	8	1,1	8

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka				Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności		Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone ^a w % ścieków wymagających oczyszczenia		Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczone ^b na 1 km ² w dam ³	
	płci męskiej		płci żeńskiej				ranga	ranga	ranga	ranga
		ranga		ranga						
POLSKA	71,3	x	80,0	x	-0,4	x	92,9	x	0,5	x
Dolnośląskie	70,4	14	79,0	14	-0,4	5	93,2	11	0,5	10
Kujawsko-pomorskie	71,0	9	79,6	11	-0,8	8	100,0	1	0,0	1
Lubelskie	70,2	15	80,5	6	-2,0	14	97,3	5	0,1	3
Lubuskie	70,5	13	79,3	13	-0,7	6	95,0	9	0,1	3
Łódzkie	69,1	16	78,9	15	-0,7	6	92,7	12	0,5	10
Małopolskie	72,9	2	80,9	3	0,7	2	98,9	3	0,2	7
Mazowieckie	71,7	7	80,6	5	2,2	1	87,6	14	0,8	14
Opolskie	71,9	5	80,0	7	-3,2	16	96,8	6	0,3	9
Podkarpackie	73,1	1	81,3	2	-1,1	10	95,2	8	0,2	7
Podlaskie	72,0	4	81,4	1	-1,4	11	99,7	2	0,0	1
Pomorskie	72,1	3	79,9	8	0,6	3	90,0	13	0,8	14
Śląskie	70,9	10	78,9	16	-1,5	12	85,0	15	4,4	16
Świętokrzyskie	71,2	8	80,7	4	-1,8	13	84,3	16	0,7	12
Warmińsko-mazurskie	70,6	11	79,8	10	-2,2	15	95,6	7	0,1	3
Wielkopolskie	71,8	6	79,9	8	0,3	4	97,9	4	0,1	3
Zachodniopomorskie	70,6	11	79,6	11						

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. *b* Wymagające oczyszczenia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogółu ludności		Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza ^b na 1 km ² powierzchni ogólnej w tonach				Stopień redukcji wytworzonych pyłowych zanieczyszczeń powietrza w %		Odpady ^c wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w tonach	
			pyłowych		gazowych (bez CO ₂)					
	ranga	ranga	ranga	ranga	ranga	ranga	ranga	ranga		
POLSKA	63,1	x	0,2	x	5,7	x	99,6	x	367,6	x
Dolnośląskie	76,0	2	0,3	10	4,4	9	99,7	4	1691,4	15
Kujawsko-pomorskie	69,7	5	0,3	10	3,3	8	99,0	10	124,5	6
Lubelskie	52,1	15	0,1	1	1,3	4	99,0	10	177,1	9
Lubuskie	68,4	6	0,1	1	2,1	7	98,5	14	50,5	3
Łódzkie	65,8	7	0,4	14	7,9	14	99,8	2	211,7	12
Małopolskie	54,4	13	0,4	14	10,3	15	99,4	7	563,5	14
Mazowieckie	49,2	16	0,2	6	4,4	9	99,6	5	194,7	11
Opolskie	62,7	10	0,3	10	6,4	12	99,9	1	90,2	5
Podkarpackie	59,8	12	0,1	1	1,2	3	98,7	13	60,8	4
Podlaskie	63,7	9	0,1	1	0,6	2	98,4	15	41,5	2
Pomorskie	80,7	1	0,2	6	1,9	5	98,9	12	135,9	7
Śląskie	70,0	4	1,1	16	56,4	16	99,6	5	2862,1	16
Świętokrzyskie	52,4	14	0,3	10	7,2	13	99,8	2	182,3	10
Warmińsko-mazurskie	72,2	3	0,1	1	0,4	1	98,4	15	34,7	1
Wielkopolskie	63,9	8	0,2	6	5,4	11	99,4	7	167,1	8
Zachodniopomorskie	60,1	11	0,2	6	1,9	5	99,4	7	260,0	13

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lesistość ^a w %		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{ab} w % powierzchni ogólnej		Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca w m ²		Pracujący ^c ogółem na 1000 ludności		Pracujący ^{ac} na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	29,0	x	32,3	x	14,8	x	359,5	x	557,6	x
Dolnośląskie	29,5	8	18,0	16	17,0	5	351,0	8	532,5	9
Kujawsko-pomorskie	23,3	13	32,0	7	15,9	8	343,3	8	531,0	10
Lubelskie	22,6	14	22,7	12	13,9	11	355,9	5	565,9	5
Lubuskie	48,9	1	38,8	5	19,2	3	315,3	13	478,8	13
Łódzkie	21,0	16	18,8	15	15,2	9	380,7	3	595,4	3
Małopolskie	28,5	9	52,1	2	10,3	13	341,0	10	537,0	7
Mazowieckie	22,4	15	29,6	10	11,0	12	432,8	1	678,6	1
Opolskie	26,5	11	27,2	11	19,2	3	311,2	15	474,5	15
Podkarpackie	37,0	2	44,5	4	7,7	16	329,0	12	518,1	11
Podlaskie	30,3	6	32,0	7	9,3	15	351,5	6	557,4	6
Pomorskie	36,0	3	32,6	6	15,1	10	331,7	11	513,6	12
Śląskie	31,7	5	22,1	13	20,3	2	351,5	7	536,6	8
Świętokrzyskie	27,9	10	63,9	1	9,9	14	368,4	4	581,4	4
Warmińsko-mazurskie	30,3	6	46,3	3	22,7	1	298,8	16	459,6	16
Wielkopolskie	25,6	12	31,6	9	16,3	6	392,0	2	603,5	2
Zachodniopomorskie	35,0	4	21,5	14	16,2	7	314,4	14	477,0	14

a Stan w dniu 31 XII. *b* Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin, bez obszarów sieci Natura 2000. *c* Według faktycznego miejsca pracy.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pracujący ^a w sektorach ekonomicznych - z liczby ogółem w %								Współczynnik aktywności zawodowej ^b w %	
	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo		usługi rynkowe		usługi nierynkowe			
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	15,6	x	28,7	x	38,3	x	17,4	x	54,2	x
Dolnośląskie	7,4	2	32,6	4	41,9	3	18,1	9	52,9	9
Kujawsko-pomorskie	16,7	11	30,3	7	35,2	9	17,8	10	52,4	11
Lubelskie	36,2	16	18,5	16	26,8	16	18,5	5	55,2	4
Lubuskie	8,7	4	33,3	2	38,7	6	19,3	3	52,4	11
Łódzkie	19,9	12	29,9	8	33,9	12	16,3	13	55,3	3
Małopolskie	16,4	10	27,3	12	38,0	7	18,3	7	53,6	8
Mazowieckie	14,2	6	21,4	14	48,4	1	16,0	15	58,9	1
Opolskie	15,5	7	31,0	6	34,7	10	18,8	4	51,2	15
Podkarpackie	23,0	13	28,5	10	30,2	13	18,3	7	54,7	6
Podlaskie	33,2	15	20,3	15	28,7	15	17,8	10	54,6	7
Pomorskie	8,4	3	31,3	5	41,8	4	18,5	5	52,7	10
Śląskie	4,3	1	38,3	1	40,5	5	16,9	12	51,7	13
Świętokrzyskie	30,6	14	23,8	13	29,4	14	16,2	14	56,6	2
Warmińsko-mazurskie	15,9	9	29,7	9	34,0	11	20,4	1	51,3	14
Wielkopolskie	15,8	8	32,8	3	36,5	8	14,9	16	55,0	5
Zachodniopomorskie	8,7	4	27,9	11	43,3	2	20,1	2	50,4	16

^a Stan w dniu 31 XII; według faktycznego miejsca pracy. ^b Dane średnioroczne, według BAEL.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wskaźnik wypadkowości ^a		Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych ^b		Bezrobotni zarejestrowani na 1000 pracujących ^c		Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %		Stopa bezrobocia według BAEL ^d	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	8,96	x	65,5	x	107	x	9,5	x	7,1	x
Dolnośląskie	11,47	15	80,6	13	113	9	10,0	9	9,1	14
Kujawsko-pomorskie	9,62	9	66,8	5	155	12	13,3	13	9,1	14
Lubelskie	7,65	3	71,5	9	132	10	11,2	10	8,8	12
Lubuskie	11,12	14	78,3	12	146	11	12,5	11	6,5	6
Łódzkie	8,61	6	42,4	2	102	6	9,2	6	6,7	9
Małopolskie	6,75	2	49,1	4	87	4	7,5	4	6,2	4
Mazowieckie	6,71	1	28,9	1	79	3	7,3	3	6,0	2
Opolskie	9,85	11	83,3	14	111	8	9,8	8	6,6	7
Podkarpackie	8,13	4	71,0	7	167	15	13,0	12	8,2	11
Podlaskie	9,44	7	44,4	3	109	7	9,7	7	6,4	5
Pomorskie	9,57	8	71,4	8	92	5	8,4	5	5,5	1
Śląskie	9,74	10	94,9	15	75	2	6,9	2	6,6	7
Świętokrzyskie	8,31	5	76,7	11	166	14	13,7	15	8,8	12
Warmińsko-mazurskie	11,66	16	67,3	6	205	16	16,8	16	7,5	10
Wielkopolskie	10,54	13	73,1	10	69	1	6,4	1	6,1	3
Zachodniopomorskie	9,94	12	100,7	16	155	12	13,3	13	9,6	16

a Poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie. *b* Liczeni tylko jeden raz, w grupie czynnika przeważającego (zagrożenia związane ze środowiskiem pracy); dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *c* Stan w dniu 31 XII. *d* Patrz uwagi metodyczne.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stopa bezrobocia długotrwałego ^{ab}		Bezrobotni zarejestrowani ^a - z liczby ogółem w %							
			w wieku 24 lata i mniej		dotychczas niepracujący		z wykształceniem wyższym		pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	
	ranga		ranga		ranga		ranga		ranga	
POLSKA	4,8	x	20,7	x	22,3	x	8,5	x	34,0	x
Dolnośląskie	4,7	7	17,4	1	17,0	2	7,4	6	29,2	5
Kujawsko-pomorskie	7,3	14	21,6	10	19,3	5	5,5	1	35,2	12
Lubelskie	6,4	11	24,0	15	33,8	16	11,2	16	39,9	13
Lubuskie	5,7	10	20,1	6	20,1	7	6,0	2	26,8	2
Łódzkie	4,6	6	17,8	2	17,1	3	8,6	8	33,3	10
Małopolskie	3,5	3	25,8	16	24,3	12	10,1	14	34,1	11
Mazowieckie	4,0	5	18,3	4	23,9	11	9,0	10	40,8	15
Opolskie	4,7	7	20,4	7	19,7	6	7,4	6	26,5	1
Podkarpackie	7,2	13	22,7	13	27,1	14	9,2	11	39,9	13
Podlaskie	4,9	9	22,0	12	26,3	13	10,0	13	32,6	9
Pomorskie	3,8	4	21,7	11	16,2	1	7,2	5	28,1	4
Śląskie	3,3	2	18,0	3	21,7	10	9,9	12	30,0	6
Świętokrzyskie	8,1	15	20,9	9	27,4	15	10,4	15	43,2	16
Warmińsko-mazurskie	8,5	16	20,8	8	20,3	8	6,2	3	31,5	8
Wielkopolskie	2,8	1	23,9	14	18,6	4	8,7	9	26,9	3
Zachodniopomorskie	6,8	12	18,4	5	20,8	9	6,6	4	30,6	7

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W % ogółu ludności aktywnej zawodowo.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Bezrobotni zarejestrowani ^a pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok według wieku w %				Liczba bezrobotnych ^a na 1 ofertę pracy		Wskaźnik kształcenia ustawicznego dorosłych ^b w %	
	24 lata i mniej		25–34 lata					
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	9,9	x	26,1	x	49	x	4,7	x
Dolnośląskie	6,6	1	22,5	1	25	3	5,0	4
Kujawsko-pomorskie	10,3	9	28,3	14	107	11	4,3	10
Lubelskie	12,1	15	29,6	16	178	14	4,8	5
Lubuskie	10,5	11	25,8	7	52	6	4,0	13
Łódzkie	7,9	3	23,0	3	47	5	3,1	15
Małopolskie	12,6	16	25,8	7	52	6	4,4	8
Mazowieckie	9,2	4	26,0	10	64	9	7,2	1
Opolskie	9,6	6	24,5	5	20	2	5,1	3
Podkarpackie	10,4	10	28,2	13	176	13	2,9	16
Podlaskie	10,1	7	23,5	4	168	12	4,7	6
Pomorskie	11,5	14	25,7	6	32	4	4,5	7
Śląskie	6,8	2	22,8	2	16	1	4,3	10
Świętokrzyskie	10,1	7	28,6	15	178	14	3,9	14
Warmińsko-mazurskie	11,2	12	26,1	11	327	16	4,4	8
Wielkopolskie	11,4	13	27,6	12	52	6	4,1	12
Zachodniopomorskie	9,5	5	25,8	7	77	10	5,5	2

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doszkalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wieku (w okresie czterech tygodni przed badaniem).

WYSZCZEGÓLNIENIE	Bierni zawodowo ^a według przyczyn w tys.											
	z powodu choroby, niepełnosprawności		emerytura		podjęta nauka, uzupełnianie kwalifikacji		obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu		wyczerpane wszystkie znane możliwości poszukiwania pracy		przekonanie o niemożności znalezienia pracy	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	2383	x	5980	x	3366	x	1588	x	176	x	238	x
Dolnośląskie	199	13	468	12	244	11	141	14	6	7	16	12
Kujawsko-pomorskie	124	7	288	9	172	7	76	8	13	11	19	14
Lubelskie	176	11	354	10	221	10	72	6	6	9	11	7
Lubuskie	76	4	148	1	92	2	46	2	15	2	10	4
Łódzkie	173	10	551	14	250	12	93	10	16	4	17	13
Małopolskie	253	14	491	13	297	14	116	11	0	12	14	10
Mazowieckie	268	15	829	16	425	16	204	15	24	14	38	16
Opolskie	44	1	180	2	82	1	46	2	5	10	8	3
Podkarpackie	139	9	276	7	219	9	85	9	11	15	13	8
Podlaskie	57	2	216	3	114	3	32	1	0	3	5	1
Pomorskie	133	8	279	8	177	8	116	11	7	16	10	4
Śląskie	271	16	760	15	398	15	241	16	18	17	33	15
Świętokrzyskie	70	3	222	4	121	4	46	2	9	5	7	2
Warmińsko-mazurskie	97	5	226	5	139	6	61	5	12	6	14	10
Wielkopolskie	185	12	450	11	281	13	137	13	13	13	13	8
Zachodniopomorskie	118	6	241	6	132	5	74	7	14	8	10	4

^a Dane średnioroczne, według BAEL.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł		Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^a w zł		Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł		Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	2942,17	x	1418,65	x	1045,52	x	904,27	x
Dolnośląskie	2923,58	4	1394,21	3	1118,57	2	957,67	3
Kujawsko-pomorskie	2527,93	13	1260,89	10	949,94	12	798,05	14
Lubelskie	2603,71	10	1204,43	15	880,62	14	810,70	11
Lubuskie	2498,00	14	1240,23	12	1058,86	5	934,38	4
Łódzkie	2555,73	11	1278,81	9	1013,36	9	922,37	5
Małopolskie	2712,31	5	1326,26	6	1000,74	10	889,44	7
Mazowieckie	3771,71	1	1402,72	2	1336,46	1	1147,27	1
Opolskie	2667,92	7	1344,35	5	1080,08	4	1016,23	2
Podkarpackie	2489,98	15	1166,82	16	791,27	16	742,66	16
Podlaskie	2610,21	9	1243,44	11	935,48	13	802,83	13
Pomorskie	2928,24	3	1364,96	4	1102,19	3	916,80	6
Śląskie	3020,68	2	1722,98	1	1041,08	7	888,58	8
Świętokrzyskie	2548,80	12	1225,89	14	878,18	15	746,54	15
Warmińsko-mazurskie	2474,26	16	1233,90	13	979,06	11	809,32	12
Wielkopolskie	2693,11	6	1298,46	8	1018,51	8	839,56	10
Zachodniopomorskie	2630,07	8	1323,76	7	1048,91	6	873,54	9

^a Z pozarolniczego systemu ubezpieczeń.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków									
	użytkowanie mieszkania i nośniki energii		żywność i napoje bezalkoholowe		napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe		rekreacja i kultura		edukacja	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	18,9	x	25,6	x	2,6	x	7,9	x	1,2	x
Dolnośląskie	19,6	6	24,1	14	2,8	10	8,2	4	1,2	7
Kujawsko-pomorskie	19,2	8	27,0	6	3,0	14	7,9	6	1,2	7
Lubelskie	17,8	13	25,9	8	2,4	4	6,8	14	0,9	15
Lubuskie	19,9	3	25,7	10	2,7	7	7,5	10	0,9	15
Łódzkie	18,7	10	25,0	13	2,8	10	7,7	9	1,3	3
Małopolskie	19,3	7	25,9	8	2,3	3	7,8	7	1,2	7
Mazowieckie	17,5	14	22,4	16	2,5	6	9,4	1	1,7	1
Opolskie	17,2	15	23,4	15	3,0	14	8,3	2	1,1	10
Podkarpackie	16,9	16	28,6	3	2,0	1	6,5	15	1,1	10
Podlaskie	18,3	11	28,7	2	2,4	4	6,9	13	1,1	10
Pomorskie	17,9	12	25,6	12	2,7	7	8,3	2	1,3	3
Śląskie	21,0	1	25,7	10	2,7	7	8,0	5	1,0	14
Świętokrzyskie	20,1	2	29,9	1	2,2	2	6,1	16	1,3	3
Warmińsko-mazurskie	19,9	3	28,0	4	2,9	13	7,1	12	1,4	2
Wielkopolskie	19,2	8	27,2	5	2,8	10	7,5	10	1,3	3
Zachodniopomorskie	19,7	5	26,8	7	3,1	16	7,8	7	1,1	10

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych według głównego źródła utrzymania							
	ogółem		pracujący		pobierający świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej ogółem		pozostający na utrzymaniu	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	2,94	x	1,16	x	0,82	x	0,89	x
Dolnośląskie	2,73	16	1,06	12	0,81	5	0,78	3
Kujawsko-pomorskie	3,06	8	1,21	4	0,84	10	0,93	9
Lubelskie	3,08	5	1,18	7	0,92	13	0,93	9
Lubuskie	2,83	10	1,04	15	0,92	13	0,79	5
Łódzkie	2,77	13	1,16	11	0,81	5	0,74	1
Małopolskie	3,11	4	1,21	4	0,85	11	0,99	12
Mazowieckie	2,78	12	1,21	4	0,72	1	0,78	3
Opolskie	2,84	9	1,18	7	0,83	8	0,76	2
Podkarpackie	3,40	1	1,27	2	1,01	16	1,07	16
Podlaskie	3,07	7	1,18	7	0,83	8	0,99	12
Pomorskie	3,08	5	1,22	3	0,74	2	1,04	15
Śląskie	2,75	14	1,06	12	0,75	4	0,89	8
Świętokrzyskie	3,19	2	1,18	7	0,96	15	1,02	14
Warmińsko-mazurskie	2,74	15	1,04	15	0,74	2	0,88	7
Wielkopolskie	3,16	3	1,30	1	0,85	11	0,96	11
Zachodniopomorskie	2,83	10	1,05	14	0,82	7	0,87	6

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę											
	pieczywo i produkty zbożowe w kg		mięso w kg		ryby ^a w kg		mleko ^b w l		owoce w kg		warzywa w kg	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	7,42	x	5,60	x	0,47	x	3,64	x	3,59	x	10,51	x
Dolnośląskie	6,93	15	5,23	15	0,43	12	3,43	12	3,44	11	10,35	12
Kujawsko-pomorskie	7,24	10	5,61	8	0,47	7	3,63	9	3,25	15	9,92	13
Lubelskie	7,82	4	5,53	10	0,43	12	3,96	5	3,37	13	11,20	4
Lubuskie	7,43	7	6,02	3	0,54	4	3,87	8	3,89	2	10,76	9
Łódzkie	7,87	3	6,01	5	0,47	7	3,18	15	3,84	3	11,32	2
Małopolskie	7,49	6	5,24	13	0,44	10	4,08	3	3,66	6	10,43	11
Mazowieckie	7,38	8	5,61	8	0,50	5	3,56	11	4,14	1	10,72	10
Opolskie	7,20	11	5,24	13	0,44	10	3,30	13	3,79	4	10,88	7
Podkarpackie	8,19	2	4,98	16	0,37	16	4,82	1	3,29	14	11,28	3
Podlaskie	7,04	14	6,65	1	0,60	1	4,42	2	3,74	5	10,98	6
Pomorskie	6,49	16	5,35	12	0,43	12	3,91	6	3,52	10	9,66	15
Śląskie	7,15	12	5,42	11	0,55	3	2,94	16	3,25	15	9,34	16
Świętokrzyskie	9,27	1	6,27	2	0,38	15	4,02	4	3,57	8	12,58	1
Warmińsko-mazurskie	7,35	9	6,02	3	0,60	1	3,88	7	3,64	7	11,06	5
Wielkopolskie	7,52	5	5,75	7	0,45	9	3,25	14	3,53	9	9,76	14
Zachodniopomorskie	7,07	13	5,96	6	0,48	6	3,59	10	3,41	12	10,88	7

^a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych. ^b Bez zagęszczonego i w proszku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone ^a w:						Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^{bc} w % osób	
	samochód osobowy		komputer z dostępem do Internetu		zmywarę do naczyń			ranga
		ranga		ranga		ranga		
POLSKA	54,7	x	45,7	x	9,6	x	17	x
Dolnośląskie	48,7	14	46,4	5	11,8	4	15	4
Kujawsko-pomorskie	53,2	12	43,1	10	7,7	12	17	8
Lubelskie	57,1	5	36,4	15	6,3	14	28	16
Lubuskie	56,4	6	45,8	7	8,5	10	18	10
Łódzkie	51,8	13	40,6	13	6,9	13	18	10
Małopolskie	57,7	4	51,0	3	9,1	7	15	4
Mazowieckie	55,6	7	49,4	4	12,5	3	12	1
Opolskie	58,5	3	44,1	8	14,7	1	14	3
Podkarpackie	62,9	1	41,9	12	4,0	15	26	15
Podlaskie	55,4	8	44,1	8	8,2	11	18	10
Pomorskie	54,1	10	53,0	1	13,8	2	17	8
Śląskie	53,3	11	51,3	2	10,7	5	13	2
Świętokrzyskie	54,8	9	32,5	16	3,7	16	24	14
Warmińsko-mazurskie	47,5	15	39,0	14	8,7	9	21	13
Wielkopolskie	61,2	2	42,9	11	9,3	6	16	6
Zachodniopomorskie	45,8	16	46,4	5	9,1	7	16	6

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. *b* Na podstawie EU-SILC (europejskie badanie dochodów i warunków życia ludności) – stanowi podstawowe źródło informacji wykorzystywane do obliczania dla krajów członkowskich Unii Europejskiej wskaźników w zakresie dochodów, ubóstwa i wykluczenia społecznego. *c* Patrz uwagi metodyczne.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wskaźniki zagrożenia ubóstwem ^a w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej						Wskaźnik deprivacji materialnej w % osób w gospodarstwach domowych ^a		Wskaźnik braku deprivacji materialnej w % osób w gospodarstwach domowych ^a	
	minimum egzystencji		relatywna granica ubóstwa		ustawowa granica ubóstwa			ranga		ranga
		ranga		ranga		ranga				
POLSKA	5,6	x	17,6	x	10,6	x	32	x	28	x
Dolnośląskie	5,3	7	17,2	8	10,5	7	30	7	31	4
Kujawsko-pomorskie	7,5	12	22,9	12	14,9	14	32	8	23	12
Lubelskie	8,3	13	23,7	14	15,3	15	36	11	23	12
Lubuskie	3,8	3	11,8	2	7,0	2	41	16	26	9
Łódzkie	4,6	4	14,1	4	7,5	4	34	9	24	10
Małopolskie	4,6	4	15,9	5	9,2	5	36	11	24	10
Mazowieckie	3,4	2	11,8	2	7,0	2	25	2	35	1
Opolskie	1,8	1	11,1	1	6,8	1	26	3	27	6
Podkarpackie	5,3	7	20,4	11	12,3	11	36	11	19	16
Podlaskie	8,4	14	23,1	13	14,4	12	20	1	27	6
Pomorskie	6,3	11	18,2	9	10,9	9	28	5	32	2
Śląskie	4,6	4	17,0	7	9,5	6	28	5	32	2
Świętokrzyskie	11,3	16	27,1	16	18,0	16	37	15	20	14
Warmińsko-mazurskie	9,4	15	24,5	15	14,7	13	35	10	20	14
Wielkopolskie	5,4	9	18,4	10	10,6	8	26	3	31	4
Zachodniopomorskie	5,7	10	16,4	6	11,7	10	36	11	27	6

^a Patrz uwagi metodyczne.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odsetek gospodarstw domowych deklarujących brak możliwości realizacji danej potrzeby ze względów finansowych						Odsetek osób w gospodarstwach domowych nieposiadający ze względów finansowych samochodu	
	tygodniowy wypoczynek rodzinny raz w roku		jedzenie mięsa lub ryb co drugi dzień		ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb			
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	63	x	21	x	20	x	17	x
Dolnośląskie	56	3	18	5	23	10	18	9
Kujawsko-pomorskie.....	71	12	15	2	17	4	19	11
Lubelskie	71	12	26	12	17	4	19	11
Lubuskie	66	8	26	12	33	15	25	16
Łódzkie	68	9	20	8	25	13	19	11
Małopolskie	69	10	27	14	23	10	16	6
Mazowieckie	55	1	18	5	14	2	18	9
Opolskie	64	6	19	7	19	6	12	1
Podkarpackie	77	16	31	16	22	9	13	2
Podlaskie	69	10	12	1	13	1	13	2
Pomorskie.....	61	4	17	4	19	6	17	7
Śląskie	55	1	22	9	19	6	17	7
Świętokrzyskie	73	14	27	14	33	15	14	5
Warmińsko-mazurskie.....	74	15	25	11	23	10	19	11
Wielkopolskie.....	61	4	15	2	16	3	13	2
Zachodniopomorskie	65	7	23	10	29	14	21	15

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zasoby mieszkaniowe ^a na 1000 ludności		Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie ^a		Przeciętna liczba osób na 1 izbę ^a		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania ^a na 1 osobę w m ²	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	344,8	x	2,9	x	0,78	x	24,2	x
Dolnośląskie	361,4	4	2,8	3	0,77	6	24,1	8
Kujawsko-pomorskie	331,8	10	3,0	9	0,82	14	22,0	15
Lubelskie	331,7	11	3,0	9	0,80	10	24,6	5
Lubuskie	340,5	7	2,9	6	0,77	6	23,6	10
Łódzkie	377,6	1	2,7	1	0,76	5	24,9	4
Małopolskie	322,1	14	3,1	14	0,81	12	24,1	8
Mazowieckie	377,3	2	2,7	1	0,75	2	25,8	1
Opolskie	327,5	13	3,1	14	0,75	2	25,3	2
Podkarpackie	292,8	16	3,4	16	0,86	16	22,9	14
Podlaskie	344,2	6	2,9	6	0,74	1	25,3	2
Pomorskie	339,0	8	3,0	9	0,79	9	23,4	12
Śląskie	365,9	3	2,7	1	0,75	2	24,6	5
Świętokrzyskie	330,1	12	3,0	9	0,83	15	23,5	11
Warmińsko-mazurskie	332,1	9	3,0	9	0,81	12	21,8	16
Wielkopolskie	317,0	15	3,2	15	0,80	10	24,6	5
Zachodniopomorskie	349,7	5	2,9	6	0,77	6	23,3	13

^a Stan w dniu 31 XII; na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności		Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw		Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w budynkach indywidualnych w m ²	
		ranga		ranga		ranga
POLSKA	4,3	x	641	x	141,9	x
Dolnośląskie	4,3	6	655	6	145,6	5
Kujawsko-pomorskie	3,7	10	520	10	140,8	9
Lubelskie	3,4	11	500	11	137,6	13
Lubuskie	4,2	7	609	8	129,0	15
Łódzkie	2,9	12	453	12	143,1	6
Małopolskie	4,9	3	726	3	142,6	8
Mazowieckie	7,3	1	1123	1	146,2	4
Opolskie	1,8	16	294	16	147,2	3
Podkarpackie	2,7	13	407	13	137,7	12
Podlaskie	4,2	7	634	7	157,8	1
Pomorskie	6,5	2	898	2	138,2	11
Śląskie	2,6	14	393	14	149,5	2
Świętokrzyskie	2,1	15	311	15	132,4	14
Warmińsko-mazurskie	4,8	4	683	4	123,2	16
Wielkopolskie	4,8	4	663	5	139,4	10
Zachodniopomorskie	4,1	9	602	9	143,0	7

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania w miastach ^a – w % ogółu mieszkań – wyposażone w:				Mieszkania na wsi ^a – w % ogółu mieszkań – wyposażone w :				Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^b na 100 km ² w km	
	wodociąg		łazienkę		wodociąg		łazienkę			
		ranga		ranga		ranga		ranga		
POLSKA	98,5	x	92,2	x	88,9	x	75,8	x	6,4	x
Dolnośląskie	99,1	6	89,1	15	94,1	6	80,6	8	8,8	3
Kujawsko-pomorskie	99,0	9	90,4	14	92,5	8	78,4	9	7,2	5
Lubelskie	97,4	14	92,6	10	79,4	16	60,3	16	4,1	15
Lubuskie	99,1	6	91,5	11	93,8	7	82,4	6	6,9	6
Łódzkie	96,2	16	86,2	16	83,8	12	65,0	13	5,8	10
Małopolskie	98,3	10	95,1	1	91,1	9	82,3	7	7,3	4
Mazowieckie	97,9	11	93,9	6	83,1	13	69,5	12	4,9	14
Opolskie	99,3	4	93,3	7	95,7	3	86,4	2	9,2	2
Podkarpackie	97,8	13	94,6	3	87,8	11	77,4	10	5,3	11
Podlaskie	97,9	11	94,2	5	79,6	15	62,7	14	3,8	16
Pomorskie	99,7	2	94,5	4	96,2	2	84,8	4	6,8	7
Śląskie	99,1	6	91,5	11	94,6	5	86,7	1	17,4	1
Świętokrzyskie	96,6	15	91,5	13	79,9	14	62,3	15	6,0	9
Warmińsko-mazurskie	99,8	1	94,9	2	90,5	10	76,1	11	5,0	13
Wielkopolskie	99,3	4	93,2	9	94,9	4	83,3	5	6,6	8
Zachodniopomorskie	99,7	2	93,3	7	96,4	1	85,4	3	5,3	11

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych. ^b Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Drogi publiczne o twardej nawierzchni ^a na 100 km ² w km		Drogi publiczne o twardej nawierzchni ^a na 10 tys. ludności		Ludność ^b w miastach obsługiwanych przez zakłady komunikacji miejskiej w % ogółu ludności miast		Samochody osobowe zarejestrowane ^a na 1000 ludności		Motocykle ^a na 1000 ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	83,5	x	68,5	x	77,1	x	421,6	x	23,8	x
Dolnośląskie	91,5	5	63,4	13	64,2	12	419,7	6	17,3	15
Kujawsko-pomorskie	81,3	9	70,6	9	74,3	9	410,4	8	30,9	2
Lubelskie	74,9	11	87,0	3	62,7	13	382,8	13	27,5	7
Lubuskie	58,2	13	80,6	6	50,5	15	436,7	4	29,5	3
Łódzkie	94,5	4	67,6	12	90,1	2	412,1	7	25,1	9
Małopolskie	149,0	2	68,6	11	84,8	3	407,6	10	21,7	11
Mazowieckie	87,2	8	59,6	14	81,4	5	484,0	2	20,5	12
Opolskie	89,3	6	81,4	5	43,9	16	448,5	3	17,9	14
Podkarpackie	80,9	10	69,0	10	79,2	6	372,0	14	35,9	1
Podlaskie	56,3	15	95,3	2	76,9	8	365,9	16	23,8	10
Pomorskie	64,6	12	53,3	15	83,3	4	424,0	5	20,2	13
Śląskie	164,5	1	43,7	16	93,6	1	408,8	9	17,1	16
Świętokrzyskie	107,1	3	98,4	1	78,0	7	394,7	11	25,7	8
Warmińsko-mazurskie	51,0	16	86,6	4	62,6	14	370,2	15	28,7	4
Wielkopolskie	87,9	7	77,1	8	68,1	11	484,3	1	28,6	5
Zachodniopomorskie	57,5	14	77,8	7	68,6	10	383,8	12	27,8	6

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Na podstawie bilansów.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Abonenci telewizji kablowej ^a na 1000 ludności		Telefoniczne łącza główne ^{ab} na 1000 ludności		Liczba ludności przypadająca na 1 placówkę pocztową ^a		Łóżka w szpitalach ogólnych ^a na 10 tys. ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	108,2	x	241,8	x	4513	x	48,1	x
Dolnośląskie	97,9	11	272,0	2	4194	9	47,2	6
Kujawsko-pomorskie	114,2	9	212,3	12	4344	10	44,9	11
Lubelskie	87,3	12	210,9	13	3609	4	52,9	3
Lubuskie	115,6	7	259,7	3	3444	1	44,1	13
Łódzkie	136,5	3	234,0	8	5321	14	53,6	2
Małopolskie	61,7	14	230,8	9	5168	13	44,2	12
Mazowieckie	127,1	4	316,0	1	5955	16	46,6	9
Opolskie	49,5	16	215,5	11	4020	7	43,1	14
Podkarpackie	56,1	15	201,3	16	4420	12	46,4	10
Podlaskie	115,4	8	237,4	5	3589	3	51,4	4
Pomorskie	158,6	1	235,1	7	4395	11	39,3	16
Śląskie	120,2	6	235,7	6	5714	15	58,0	1
Świętokrzyskie	73,9	13	201,9	15	4093	8	49,0	5
Warmińsko-mazurskie	124,4	5	202,3	14	3472	2	43,1	14
Wielkopolskie	109,5	10	230,8	9	3951	6	47,2	6
Zachodniopomorskie	136,6	2	240,1	4	3822	5	47,1	8

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba ludności ^a na 1									
	lekarza		pielęgniarkę		przychodnię, ośrodek zdrowia i poradnię		aptekę		miejsce w domach pomocy społecznej	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	488	x	209	x	2568	x	3588	x	550	x
Dolnośląskie	488	8	200	6	2714	12	3120	3	566	7
Kujawsko-pomorskie	552	12	221	10	3379	16	3961	13	498	3
Lubelskie	424	2	183	1	2421	6	2730	1	532	6
Lubuskie	581	14	226	12	2414	5	3467	5	416	1
Łódzkie	419	1	213	9	2175	3	2903	2	420	10
Małopolskie	473	6	208	8	2521	8	3535	7	545	12
Mazowieckie	438	3	206	7	2991	14	4370	16	618	16
Opolskie	575	13	225	11	2726	13	3716	10	475	4
Podkarpackie	551	11	194	3	2441	7	3690	9	547	13
Podlaskie	442	4	195	4	2105	1	3831	12	618	2
Pomorskie	518	10	238	13	3343	15	3574	8	633	11
Śląskie	456	5	184	2	2171	2	4047	15	744	14
Świętokrzyskie	489	9	196	5	2691	11	3230	4	400	9
Warmińsko-mazurskie	621	16	228	14	2595	9	4009	14	445	5
Wielkopolskie	614	15	249	16	2624	10	3481	6	598	15
Zachodniopomorskie	486	7	237	15	2329	4	3771	11	505	8

^a Stan w dniu 31 XII.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności		Zachorowania na grypę ^a na 100 tys. ludności		Dzieci przebywające w żłobkach ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3		Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	551,3	x	596,5	x	26	x	631	x
Dolnośląskie	476,8	6	473,6	10	41	1	636	7
Kujawsko-pomorskie	761,5	15	155,6	2	19	11	547	16
Lubelskie	613,4	9	202,4	3	19	11	557	14
Lubuskie	750,5	14	315,4	6	36	3	640	6
Łódzkie	545,4	7	787,8	14	36	3	643	5
Małopolskie	436,9	3	627,2	12	24	7	625	8
Mazowieckie	475,1	5	1245,2	15	27	5	677	4
Opolskie	404,5	2	1830,6	16	38	2	779	1
Podkarpackie	701,1	13	440,4	9	21	9	562	12
Podlaskie	637,1	10	274,8	5	26	6	583	10
Pomorskie	585,3	8	239,7	4	21	9	572	11
Śląskie	401,4	1	670,3	13	22	8	714	2
Świętokrzyskie	676,0	12	142,3	1	13	12	549	15
Warmińsko-mazurskie	920,1	16	316,0	7	20	10	559	13
Wielkopolskie	469,8	4	392,0	8	22	8	691	3
Zachodniopomorskie	656,9	11	592,9	11	34	4	585	9

a Łącznie z podejrzewanymi zachorowaniami. *b* Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba uczniów na 1							
	szkołę podstawową		gimnazjum		liceum ogólnokształcące		szkołę zawodową i ogólnozawodową	
		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	171	x	212	x	289	x	205	x
Dolnośląskie	208	11	245	14	293	9	184	6
Kujawsko-pomorskie	193	10	223	7	276	5	174	3
Lubelskie	128	2	191	3	291	8	160	2
Lubuskie	188	9	235	11	258	2	178	4
Łódzkie	171	6	230	10	279	6	190	8
Małopolskie	146	4	179	2	328	13	238	14
Mazowieckie	181	8	210	4	280	7	183	5
Opolskie	143	3	240	13	291	8	230	11
Podkarpackie	122	1	152	1	318	12	252	16
Podlaskie	163	5	224	8	310	10	218	10
Pomorskie	215	13	224	8	267	3	243	15
Śląskie	214	12	226	9	275	4	232	13
Świętokrzyskie	128	2	221	6	331	14	209	9
Warmińsko-mazurskie	177	7	230	10	280	7	186	7
Wielkopolskie	177	7	218	5	312	11	231	12
Zachodniopomorskie	208	11	236	12	242	1	157	1

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba uczniów ^a przypadających na 1 komputer		Uczący się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach				Studenci szkół wyższych ^b na 10 tys. ludności		Czytelnicy ^c w bibliotekach na 1000 ludności	
			podstawowych		gimnazjalnych					
			ranga		ranga					
POLSKA	10	x	83,3	x	79,0	x	497	x	171	x
Dolnośląskie	11	8	67,6	14	62,1	15	586	3	176	5
Kujawsko-pomorskie	11	8	83,3	9	79,8	9	398	11	150	12
Lubelskie	8	1	87,6	8	88,1	3	472	6	182	3
Lubuskie	11	8	51,9	15	46,4	16	273	16	180	4
Łódzkie	9	3	81,2	10	75,0	12	571	4	167	8
Małopolskie	10	6	88,9	6	85,5	5	637	2	204	1
Mazowieckie	11	8	88,2	7	88,2	2	681	1	168	7
Opolskie	9	3	90,3	3	82,7	8	375	13	153	11
Podkarpackie	8	1	90,1	4	85,4	6	338	15	174	6
Podlaskie	10	6	89,0	5	91,3	1	444	9	137	14
Pomorskie	13	15	83,3	9	75,4	11	456	7	141	13
Śląskie	13	15	91,6	1	87,2	4	391	12	197	2
Świętokrzyskie	9	3	90,5	2	85,0	7	428	10	141	13
Warmińsko-mazurskie	11	8	80,8	11	76,3	10	362	14	166	9
Wielkopolskie	11	8	76,6	12	66,4	13	526	5	163	10
Zachodniopomorskie	11	8	70,8	13	66,0	14	449	8	167	8

a W szkołach podstawowych, bez szkół specjalnych i szkół dla dorosłych; komputer przeznaczony do użytku uczniów. *b* Bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; według faktycznej lokalizacji uczelni/filii. *c* W ciągu roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Księgozbiór ^a w woluminach na 1000 ludności		Wypożyczenia ^b księgozbioru na 1 czytelnika		Widzowie ^b w kinach na 1000 ludności		Widzowie i słuchacze ^b w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności		Liczba ludności na 1 muzeum ^{ac} w tys.	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	3547	x	18,9	x	923	x	304	x	51,3	x
Dolnośląskie	3623	8	20,1	2	953	6	355	3	48,0	6
Kujawsko-pomorskie	3744	6	18,5	8	805	8	341	4	76,6	13
Lubelskie	3070	14	19,2	6	488	13	144	15	56,9	8
Lubuskie	3900	4	19,2	6	592	11	371	2	67,3	12
Łódzkie	3564	9	18,4	9	773	9	216	13	62,2	11
Małopolskie	3306	12	17,1	14	1011	4	311	8	30,4	1
Mazowieckie	3262	13	17,4	13	1516	1	501	1	51,0	7
Opolskie	4074	3	19,9	3	459	14	235	11	79,5	16
Podkarpackie	4258	1	19,4	4	381	16	114	16	58,3	9
Podlaskie	3851	5	19,0	7	498	12	338	5	41,1	4
Pomorskie	2662	15	19,3	5	1296	2	330	6	38,9	2
Śląskie	3673	7	19,9	3	1095	3	322	7	77,4	15
Świętokrzyskie	3512	11	18,1	10	455	15	219	12	47,1	5
Warmińsko-mazurskie	3744	6	17,9	11	616	10	287	9	62,0	10
Wielkopolskie	3547	10	20,9	1	979	5	215	14	40,0	3
Zachodniopomorskie	4149	2	17,8	12	819	7	282	10	77,0	14

a Stan w dniu 31 XII. b W ciągu roku. c Łącznie z oddziałami muzealnymi.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania ^a na 1000 km ²		Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %		Udział turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania		Wypadki drogowe ^b na 10 tys. ludności		Przestępstwa ^c na 10 tys. ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	22	x	37,6	x	20,7	x	12,9	x	284	x
Dolnośląskie	37	3	32,4	11	22,3	4	10,4	5	366	14
Kujawsko-pomorskie	17	9	47,2	2	9,9	15	9,2	3	285	11
Lubelskie	12	11	33,8	10	12,0	13	10,9	6	231	4
Lubuskie	24	6	27,9	15	27,9	3	9,0	1	376	15
Łódzkie	12	11	37,1	7	12,9	12	18,7	15	280	10
Małopolskie	57	1	38,3	4	30,6	1	14,2	11	251	5
Mazowieckie	9	15	42,8	3	29,9	2	13,3	10	263	6
Opolskie	12	11	29,6	16	14,4	11	10,1	4	280	10
Podkarpackie	20	7	31,8	12	10,1	14	11,2	8	181	1
Podlaskie	8	16	33,5	9	14,9	10	9,5	2	214	2
Pomorskie	45	2	38,3	5	15,4	9	14,4	12	339	13
Śląskie	34	5	36,5	8	15,7	8	12,7	9	330	12
Świętokrzyskie	11	14	37,8	6	7,0	16	14,9	13	272	8
Warmińsko-mazurskie	16	10	30,9	13	17,1	6	15,7	14	276	9
Wielkopolskie	18	8	30,0	14	17,1	7	14,4	12	269	7
Zachodniopomorskie	37	3	47,6	1	21,8	5	11,0	7	315	3

^a Stan w dniu 31 VII. ^b Zarejestrowane przez policję. ^c Stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ^a w %		Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego ^b na 1000 ludności		Dochody budżetów gmin ^c na 1 mieszkańca w zł		Wydatki budżetów gmin ^d na 1 mieszkańca		Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	65,9	x	11,0	x	2453	x	2475	x	1773	x
Dolnośląskie	67,6	10	12,8	14	2574	4	2651	4	1682	5
Kujawsko-pomorskie	67,8	9	10,5	5	2488	6	2494	6	1734	4
Lubelskie	69,9	7	10,5	5	2217	16	2187	15	1296	13
Lubuskie	75,9	2	18,0	16	2449	7	2470	7	1326	12
Łódzkie	63,5	13	11,5	10	2423	9	2456	8	1623	7
Małopolskie	61,5	14	7,9	1	2365	11	2409	10	1583	8
Mazowieckie	58,7	16	10,8	8	2572	5	2680	3	2744	1
Opolskie	72,1	5	11,5	10	2301	14	2255	13	1072	16
Podkarpackie	72,6	4	8,9	2	2334	12	2332	12	1187	15
Podlaskie	69,0	8	11,2	9	2313	13	2254	14	1582	9
Pomorskie	63,6	12	10,0	3	2692	2	2729	2	1922	3
Śląskie	60,0	15	11,7	12	2393	10	2375	11	2216	2
Świętokrzyskie	77,3	1	10,7	7	2277	15	2255	13	1226	14
Warmińsko-mazurskie	73,6	3	14,1	15	2582	3	2576	5	1383	11
Wielkopolskie	71,7	6	10,0	3	2440	8	2451	9	1485	10
Zachodniopomorskie	66,3	11	12,6	13	2725	1	2755	1	1667	6

a W zakończonych postępowaniach przygotowawczych. *b* Dla Polski - łącznie z osobami skazanymi za przestępstwa popełnione za granicą i w miejscu nieokreślonym. *c* Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. *d* Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

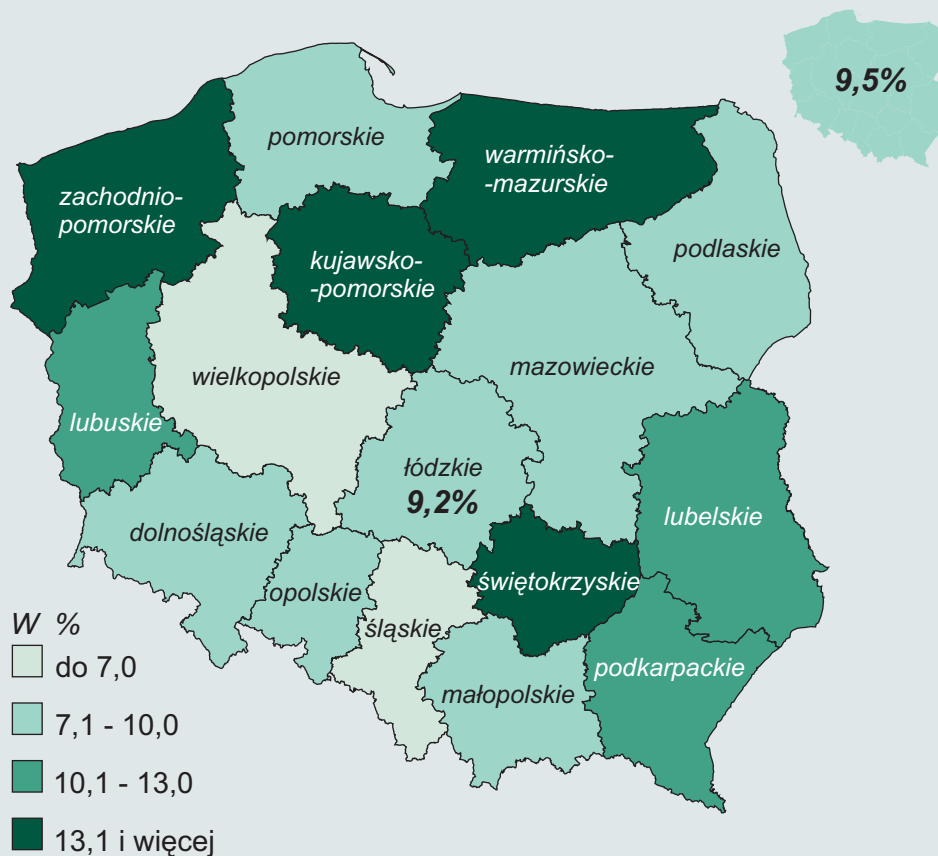
WYSZCZEGÓLNIENIE	Wydatki budżetów powiatów na 1 mieszkańca		Dochody budżetów województw na 1 mieszkańca		Wydatki budżetów województw na 1 mieszkańca		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^a na 10 tys. ludności		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON ^a na 10 tys. ludności	
		ranga		ranga		ranga		ranga		ranga
POLSKA	1818	x	332	x	341	x	985	x	83	x
Dolnośląskie	1900	4	375	4	350	3	1101	3	95	4
Kujawsko-pomorskie	1802	5	303	11	310	9	929	9	81	8
Lubelskie	1349	13	298	12	323	5	715	15	63	14
Lubuskie	1364	12	348	6	337	4	1010	6	92	6
Łódzkie	1644	8	253	15	260	15	950	7	77	9
Małopolskie	1645	7	283	13	281	13	917	11	82	7
Mazowieckie	2806	1	493	1	593	1	1248	2	96	3
Opolskie	1103	16	384	2	359	2	932	8	67	12
Podkarpackie	1171	15	333	8	308	10	687	16	56	15
Podlaskie	1574	9	329	9	281	13	757	14	67	12
Pomorskie	2026	3	339	7	322	6	1084	4	110	2
Śląskie	2210	2	246	16	272	14	923	10	71	11
Świętokrzyskie	1214	14	376	3	294	11	852	12	64	13
Warmińsko-mazurskie	1385	11	356	5	315	8	812	13	79	10
Wielkopolskie	1489	10	270	14	284	12	1063	5	93	5
Zachodniopomorskie	1671	6	320	10	317	7	1259	1	111	1

^a Stan w dniu 31 XII; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

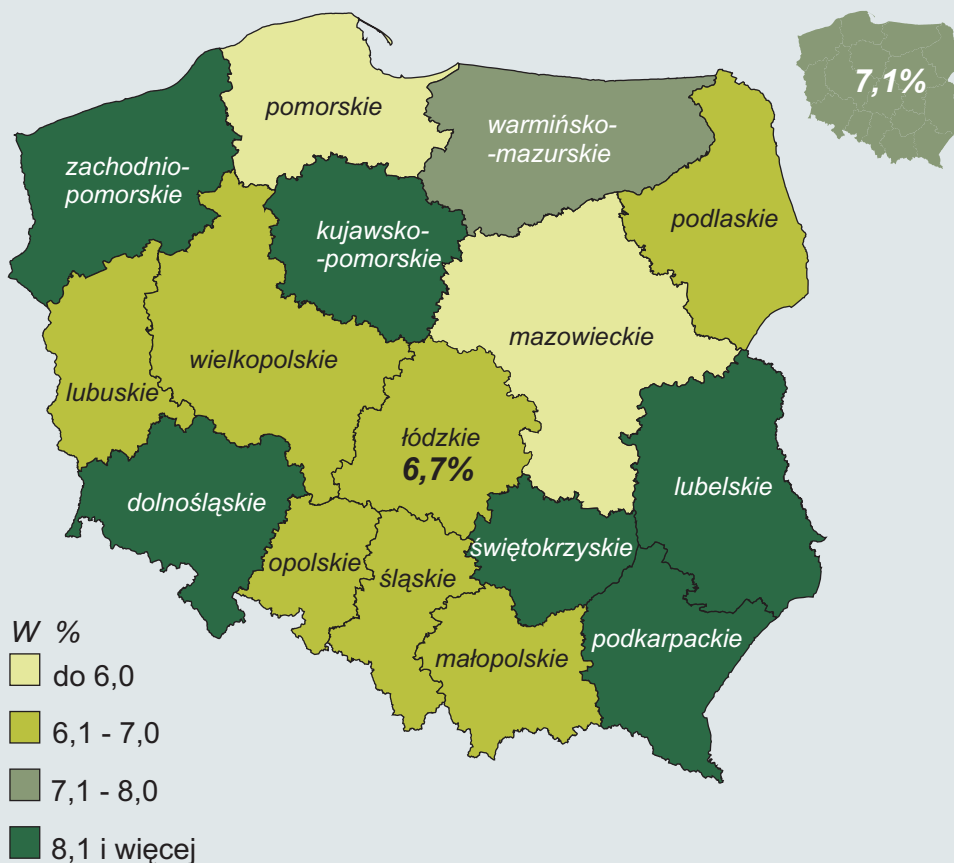
WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w zł w 2007 r.		Wartość brutto środków trwałych ^a (bieżące ceny ewidencyjne) na 1 mieszkańca w zł		Wartość dodana brutto na 1 pracującego (ceny bieżące) w zł w 2007 r.				Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) ^b (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	
		ranga		ranga	przemysł		budownictwo			ranga
POLSKA	30873	x	58407	x	82230	x	86555	x	202	x
Dolnośląskie	33567	2	62494	2	110484	1	93917	2	159	6
Kujawsko-pomorskie	26801	9	45385	16	71193	11	86853	7	63	12
Lubelskie	20913	15	45893	15	69031	13	84517	9	111	8
Lubuskie	27350	8	54223	8	82212	6	89856	3	28	16
Łódzkie	28371	6	52386	9	70389	12	84311	10	166	5
Małopolskie	26456	10	48814	11	82752	5	78930	15	273	2
Mazowieckie	49415	1	91809	1	97774	2	94869	1	639	1
Opolskie	25609	11	57248	5	90128	3	81826	13	39	15
Podkarpackie	20829	16	46265	14	63999	16	73843	16	85	9
Podlaskie	22896	14	50254	10	74778	9	89488	4	63	12
Pomorskie	30396	5	55299	6	79818	8	88678	5	180	3
Śląskie	32761	3	57841	4	87788	4	84966	11	131	7
Świętokrzyskie	23741	12	46476	13	81560	7	87836	6	72	11
Warmińsko-mazurskie	22961	13	47332	12	64391	15	80580	14	56	14
Wielkopolskie	32266	4	58944	3	74463	10	84000	12	180	3
Zachodniopomorskie	27708	7	55209	7	67769	14	86256	8	74	10

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Bez amortyzacji środków trwałych.

Kartogram 10. **STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII

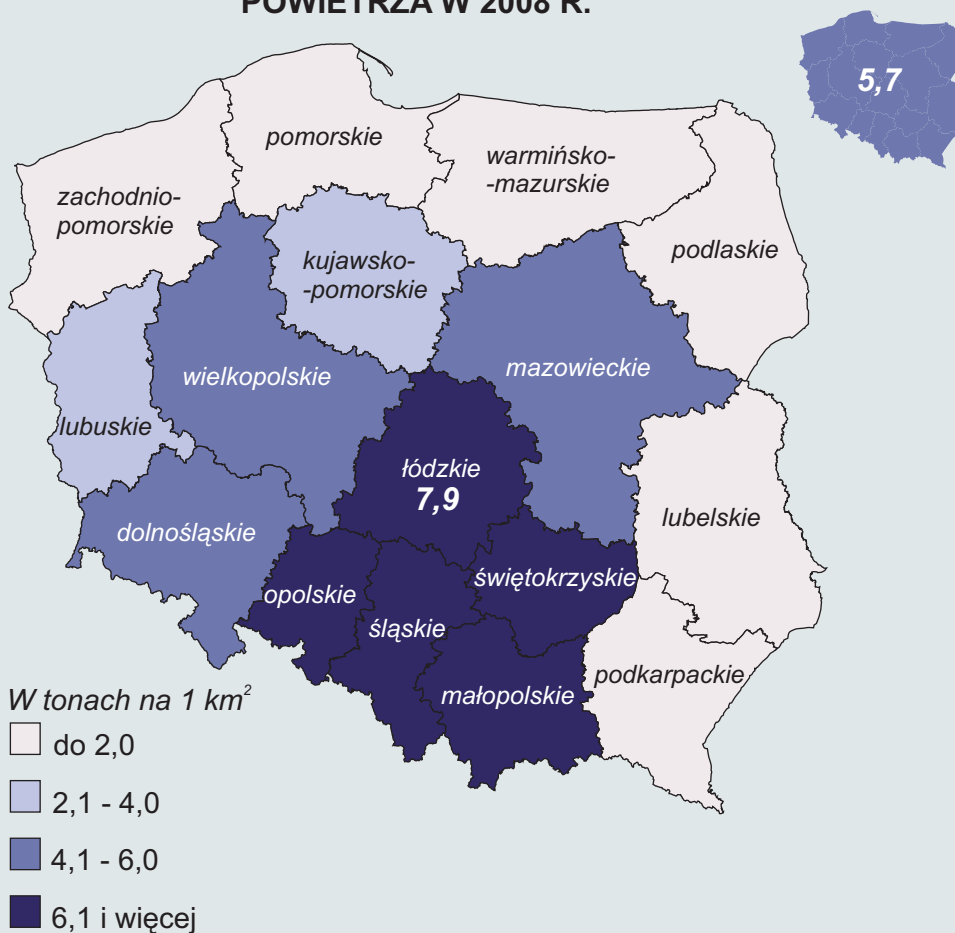

Kartogram 11. **STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG BAEL W 2008 R.**
Przeciętna roczna

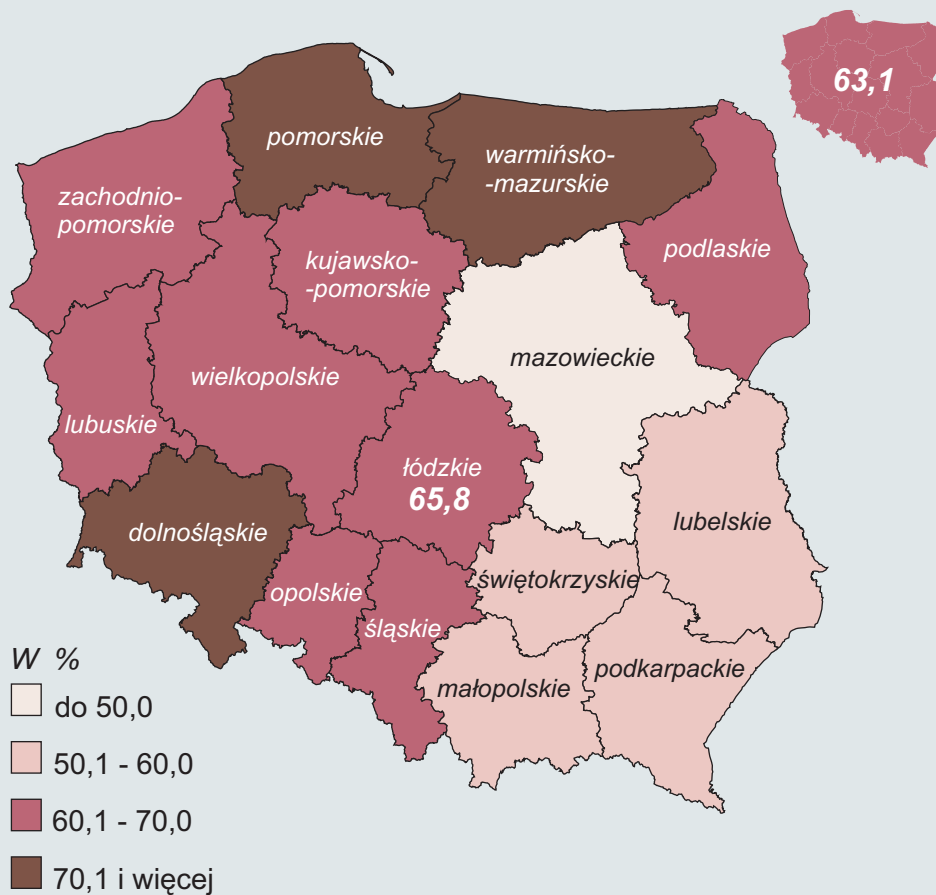

Kartogram 12.

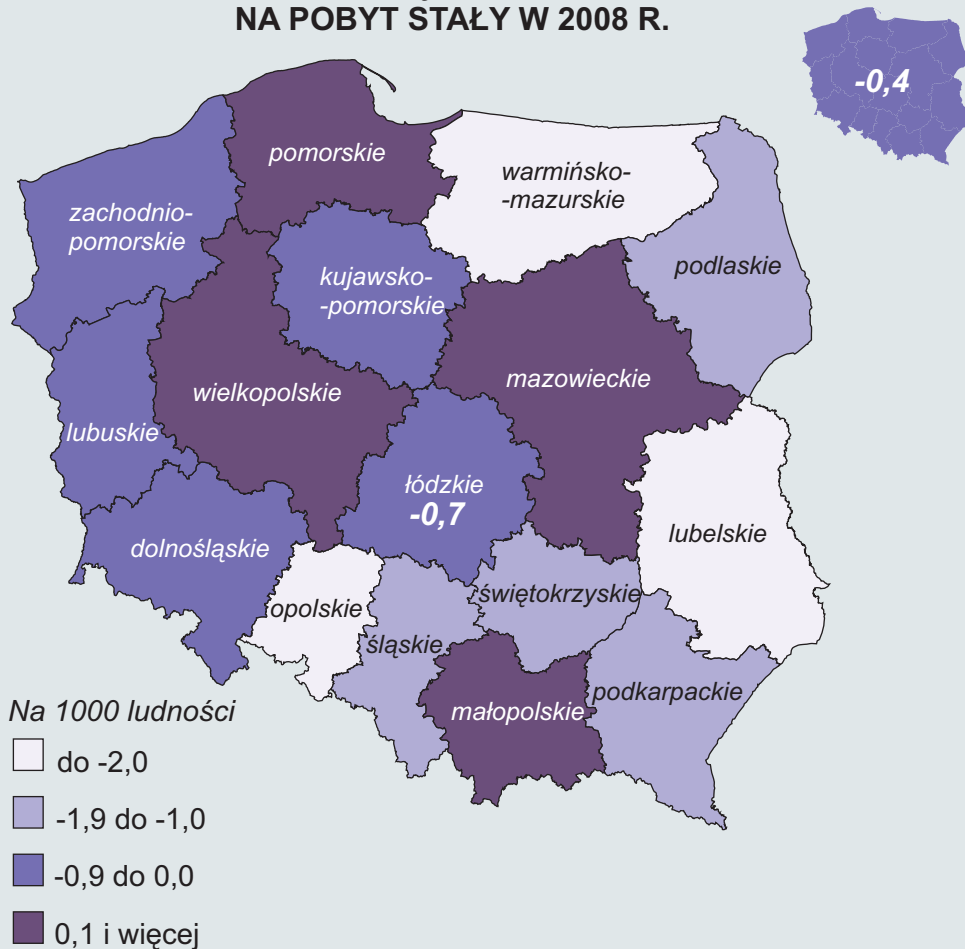
EMISJA GAZOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W 2008 R.

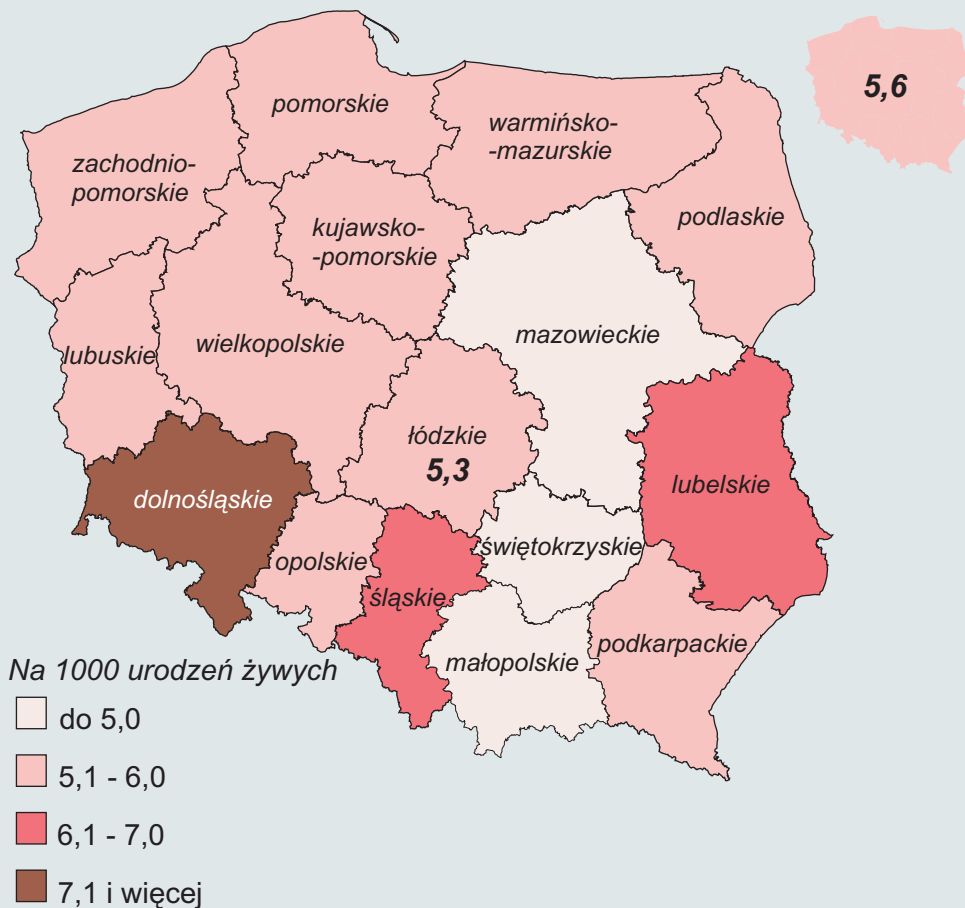
Kartogram 13. LUDNOŚĆ OBSŁUGIWANA PRZEZ OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW W % OGÓŁU LUDNOŚCI W 2008 R.

Kartogram 16. **SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH NA POBYT STAŁY W 2008 R.**

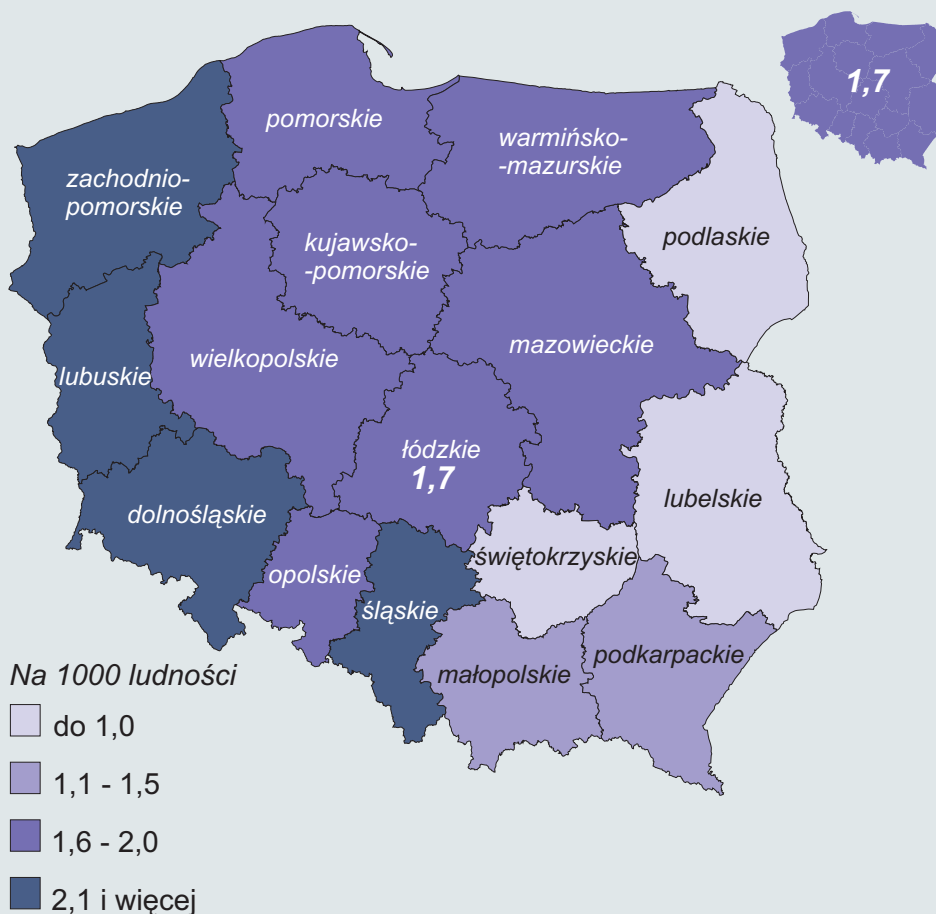

Kartogram 17. **ZGONY NIEMOWLĄT W 2008 R.**

Kartogram 18.

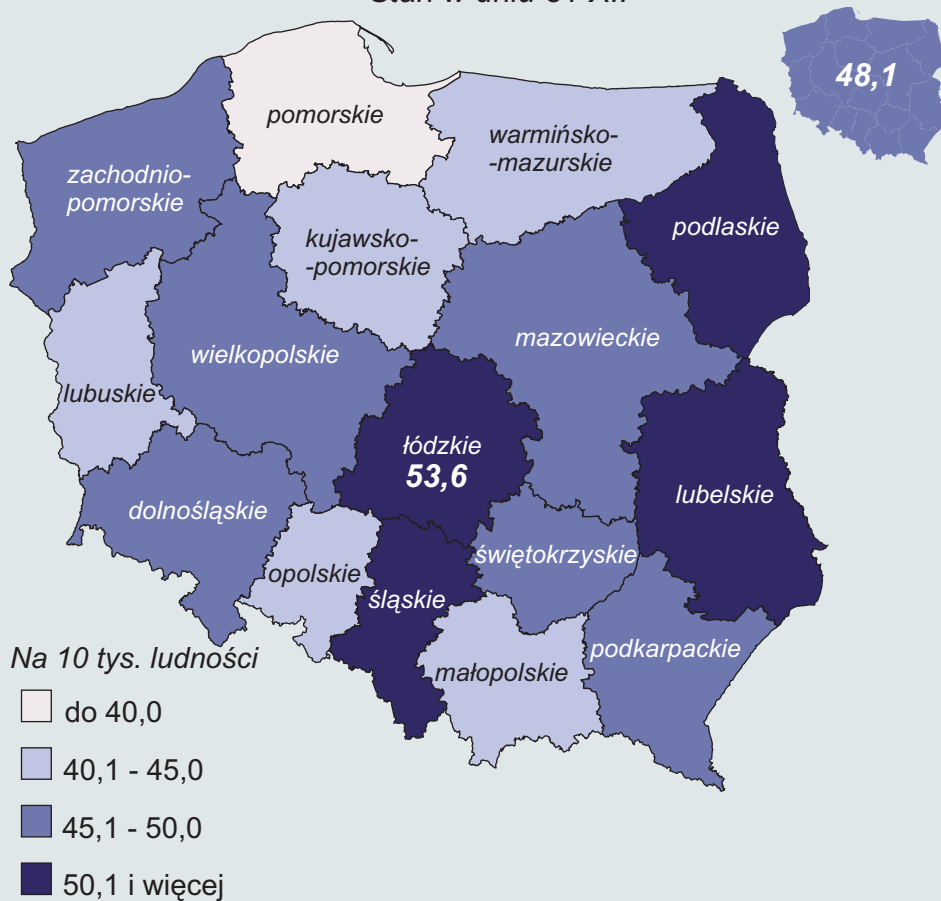
ROZWODY W 2008 R.

Kartogram 19.

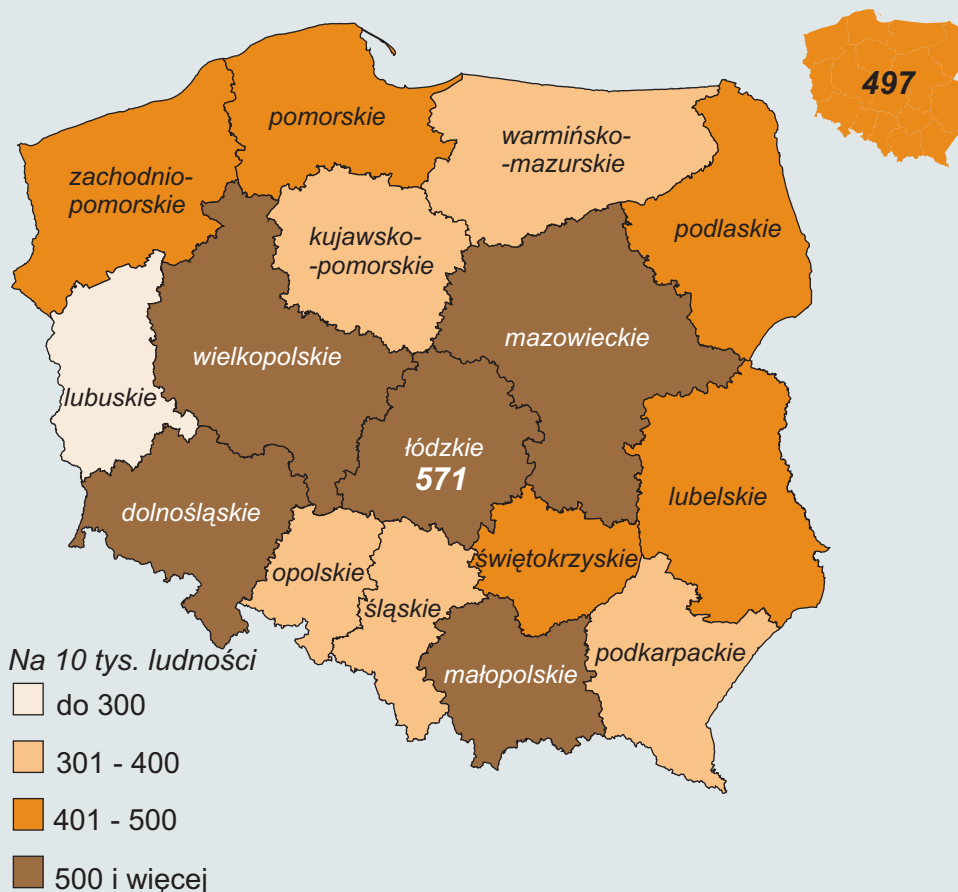
ŁÓŻKA W SZPITALACH OGÓLNYCH W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

Kartogram 20.

STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH W 2008 R.^a

a/ Bez cudzoziemców; bez szkół resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji.

Kartogram 21.

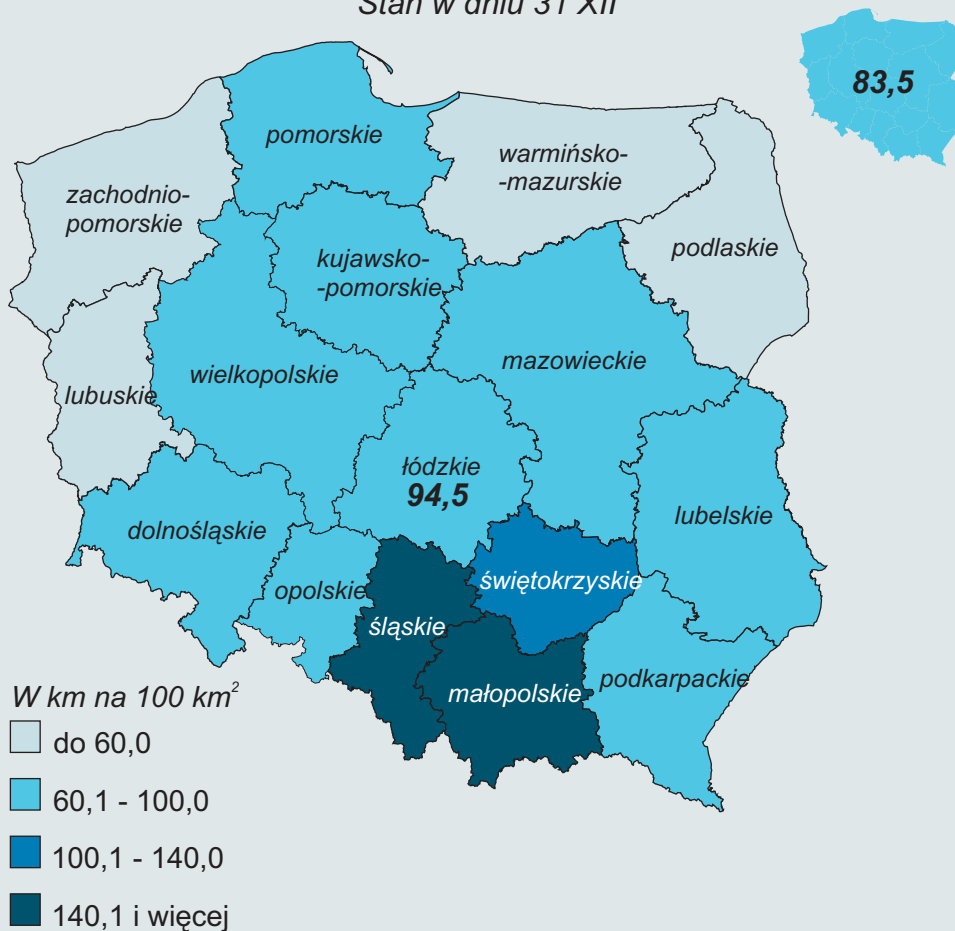
WIDZOWIE W KINACH W 2008 R.

Kartogram 22.

DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI W 2008 R.

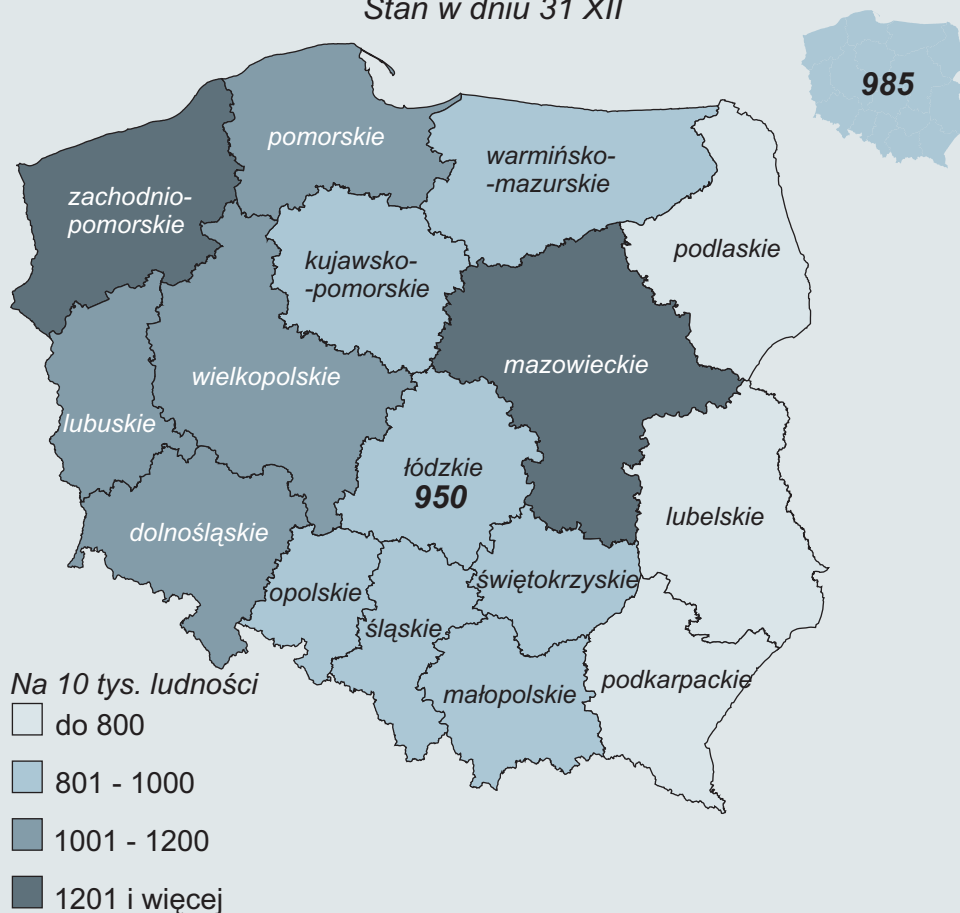
Stan w dniu 31 XII

Kartogram 23.

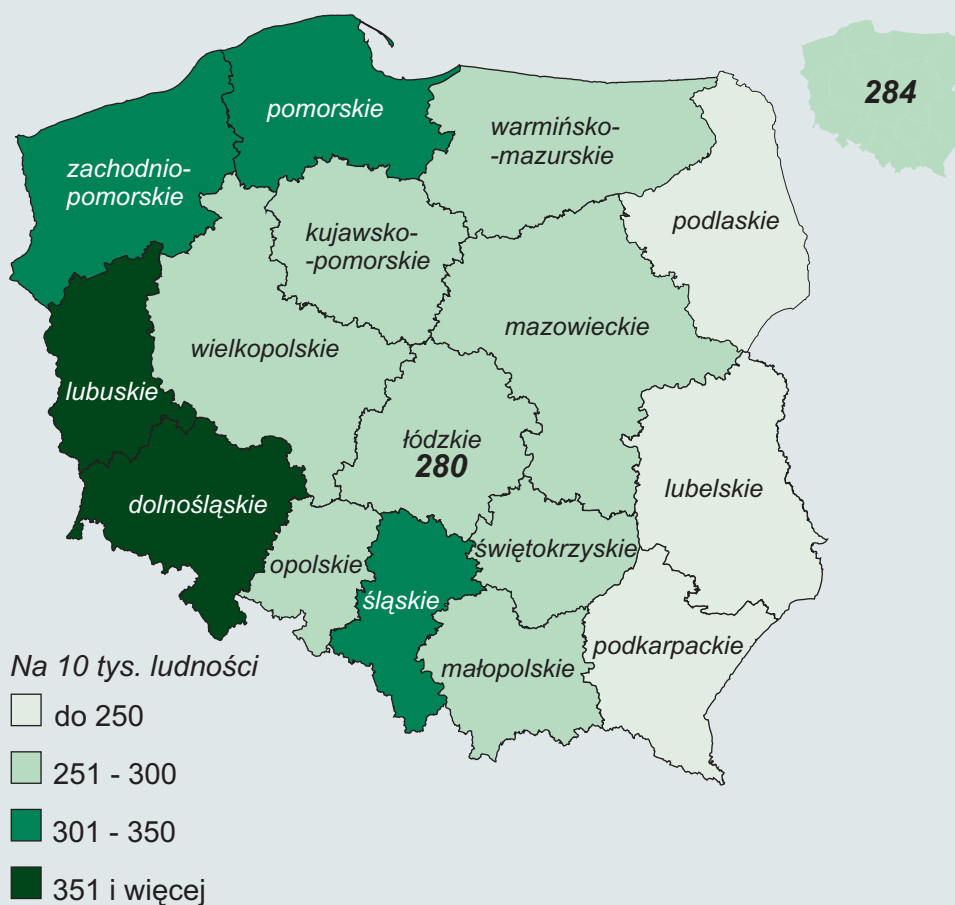
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

Kartogram 24.

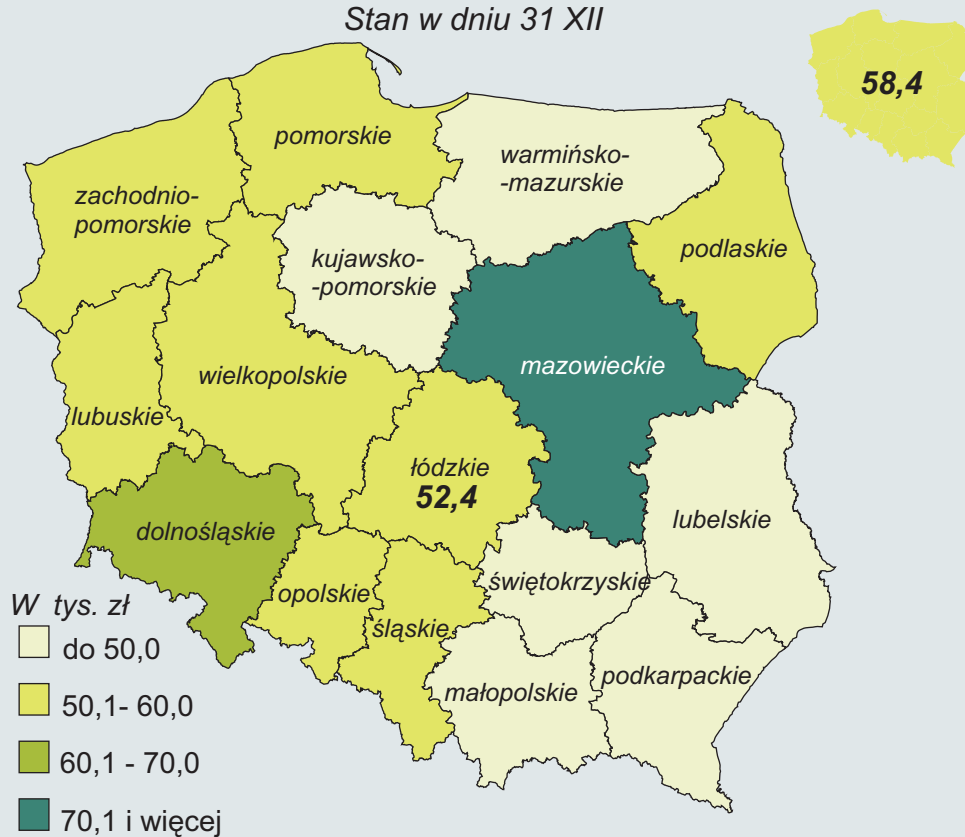
PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH W 2008 R.

Kartogram 25.

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH NA 1 MIESZKAŃCA W 2008 R.

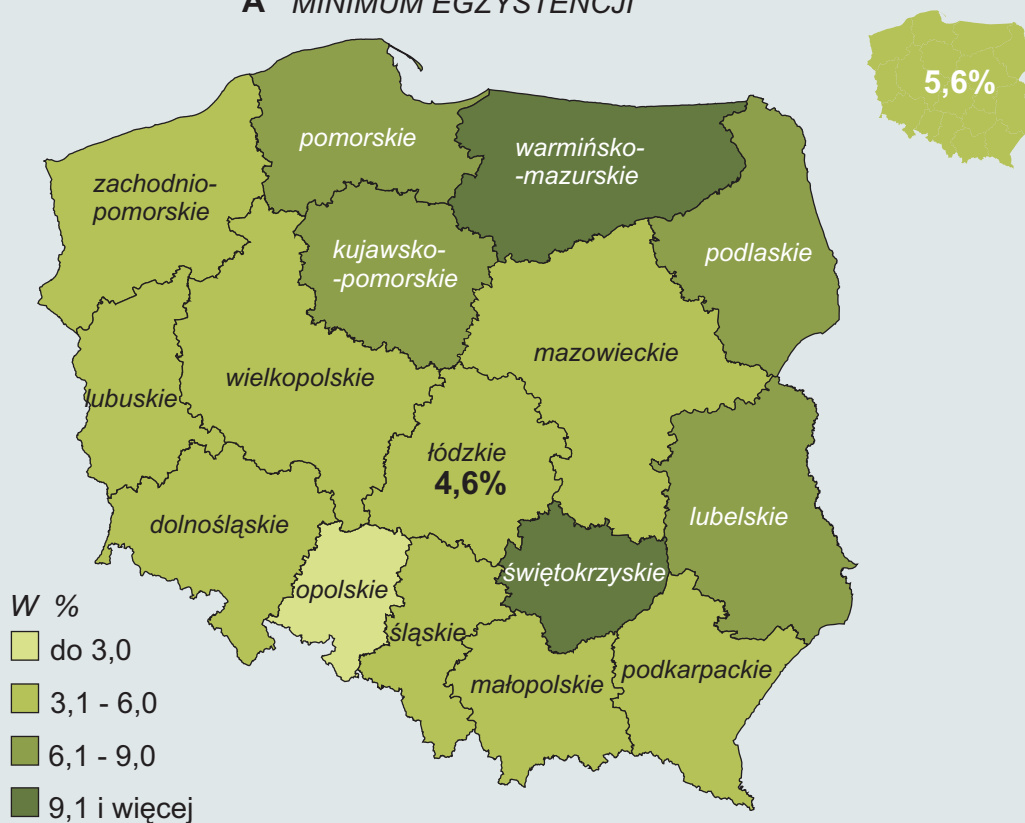
Stan w dniu 31 XII

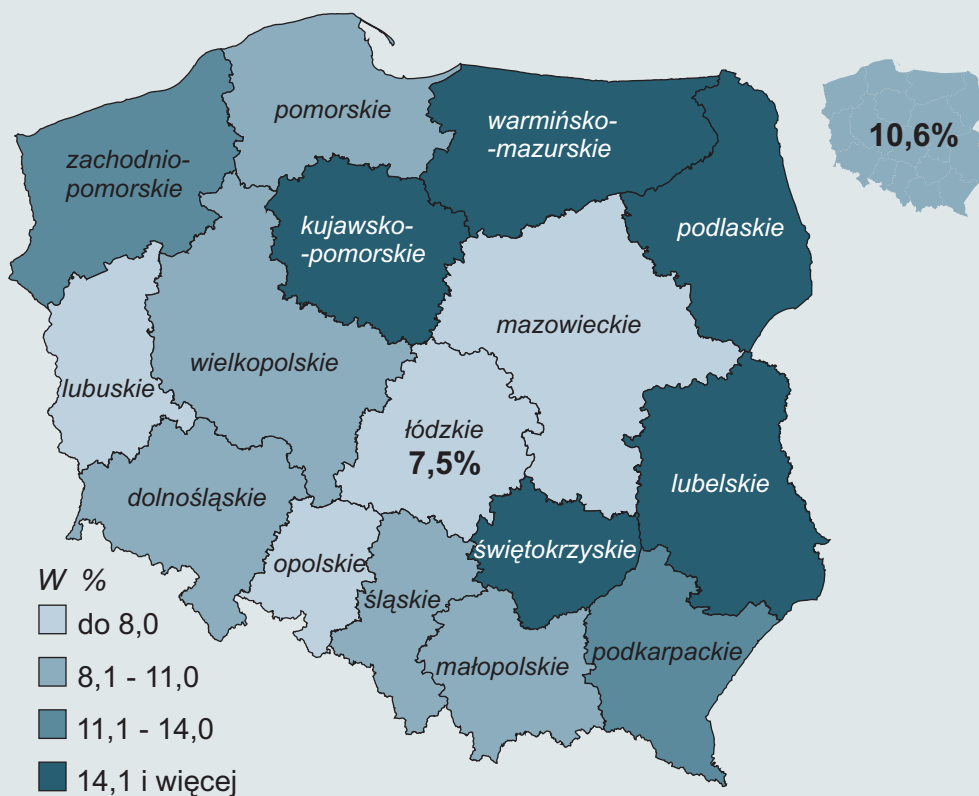
Kartogram 26.

**WSKAŹNIK ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W 2008 R.
WEDŁUG GRANIC UBÓSTWA W % OSÓB
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH O WYDATKACH PONIŻEJ:**

A MINIMUM EGZYSTENCJI

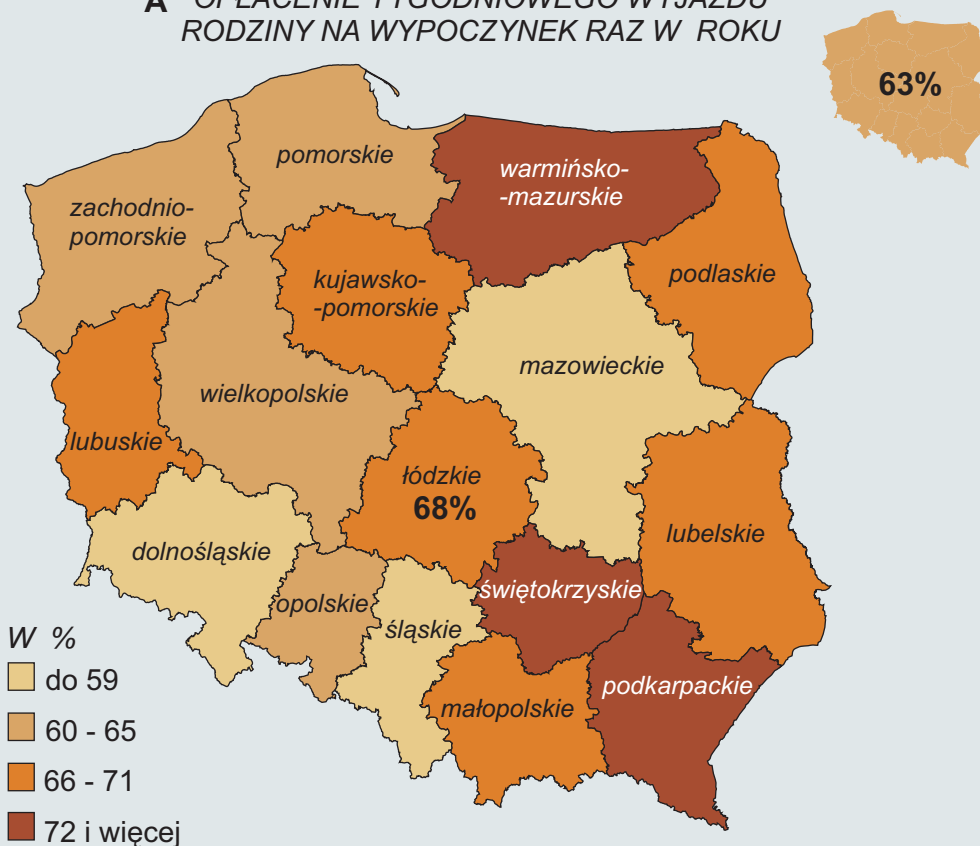

B USTAWOWEJ GRANICY UBÓSTWA

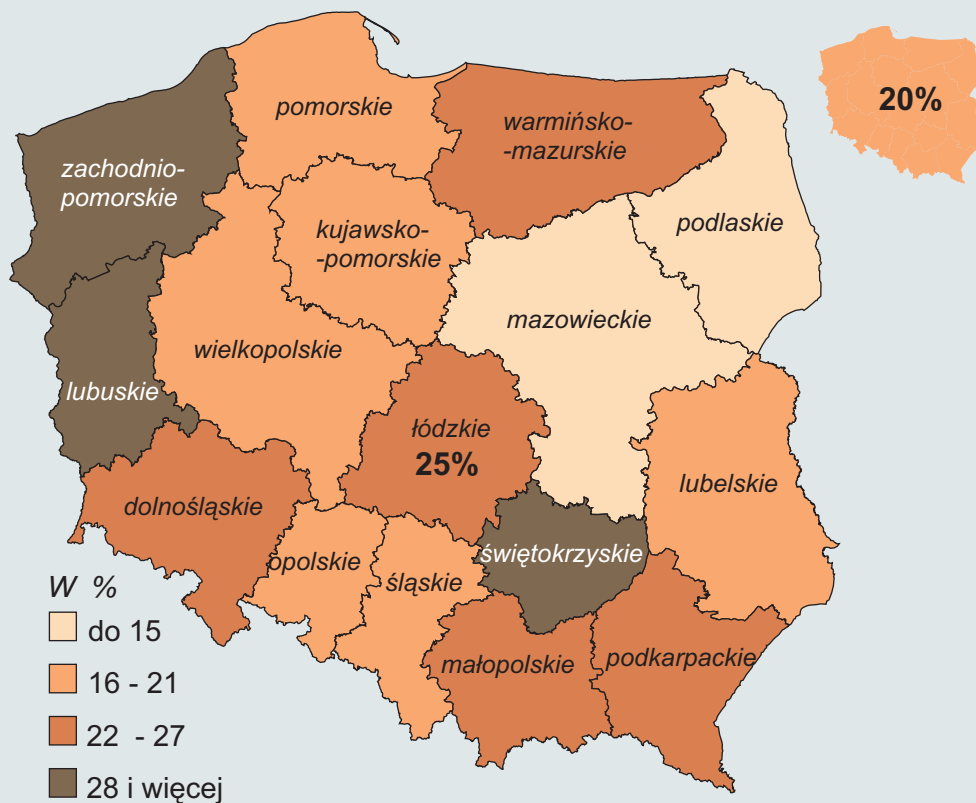

Kartogram 27. **ODSETEK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH DEKLARUJĄCYCH BRAK MOŻLIWOŚCI REALIZACJI DANEJ POTRZEBY ZE WZGLĘDÓW FINANSOWYCH W 2008 R.**

A OPŁACENIE TYGODNIOWEGO WYJAZDU RODZINY NA WYPOCZYNEK RAZ W ROKU

B OGRZEWANIE MIESZKANIA ODPOWIEDNIO DO POTRZEB

www.stat.gov.pl
www.spis.gov.pl

Powszechny Spis Rolny odbędzie się w dniach 1 IX – 31 X 2010 r. *(według stanu na dzień 30 czerwca 2010 r. o godz. 24:00)*

Powszechny Spis Rolny 2010 to przeprowadzane na terenie całego kraju badanie, pozwalające opisać sytuację społeczną i gospodarczą polskiego rolnictwa

Spis umożliwi m.in.:

- zebranie aktualnych informacji o polskim rolnictwie
- opisanie zmian, jakie zaszły w polskim rolnictwie od ostatniego spisu rolnego w 2002 r.
- wykonanie zobowiązań międzynarodowych

Dane z PSR 2010 wpłyną na podejmowanie wielu decyzji, w tym oddziałujących bezpośrednio na obszar rolnictwa (polityka rolna, struktura agrarna, programy dotyczące rozwoju obszarów wiejskich)

Podstawą prawną przeprowadzenia PSR 2010 jest:

rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1166/2008 z 19 listopada 2008 r. oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 571/88 (Dz. U. UE nr L 321 z dnia 1 grudnia 2008 r.) oraz ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o powszechnym spisie rolnym 2010 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 126, poz. 1040),

Dane zbierane będą w następujący sposób:

- przed rozpoczęciem spisu formularze spisowe zostaną zasilone danymi pochodzącymi z systemów informacyjnych
- samospis internetowy (CAII) w dniach – 1 IX – 17 X
- wywiad telefoniczny realizowany przez ankieterów statystycznych (CATI) w dniach 8 IX – 31 X
- wywiad realizowany przez rachmistrza spisowego (CAPI) w dniach 8 IX- 31 X

We wszystkich metodach zbierania danych wykorzystywany będzie formularz elektroniczny

Wszystkie dane osobowe oraz dane indywidualne, zbierane i gromadzone podczas prac spisowych, są poufne i podlegają szczególnej ochronie w ramach tajemnicy statystycznej.

- Podczas trwania spisu będzie uruchomione call center, gdzie pod specjalnie wyodrębnionym numerem telefonu będzie można uzyskać informacje dotyczące spisu
- Pytania można zadawać na stronie internetowej www.stat.gov.pl, w części „pytania do GUS”
- Odpowiedzi na pytania dotyczące spisu udziela również Rzecznik Prasowy Prezesa GUS spis@stat.gov.pl ; rzecznik@stat.gov.pl

**<http://www.stat.gov.pl/lodz>
e-mail: SekretariatUSLDZ@stat.gov.pl**